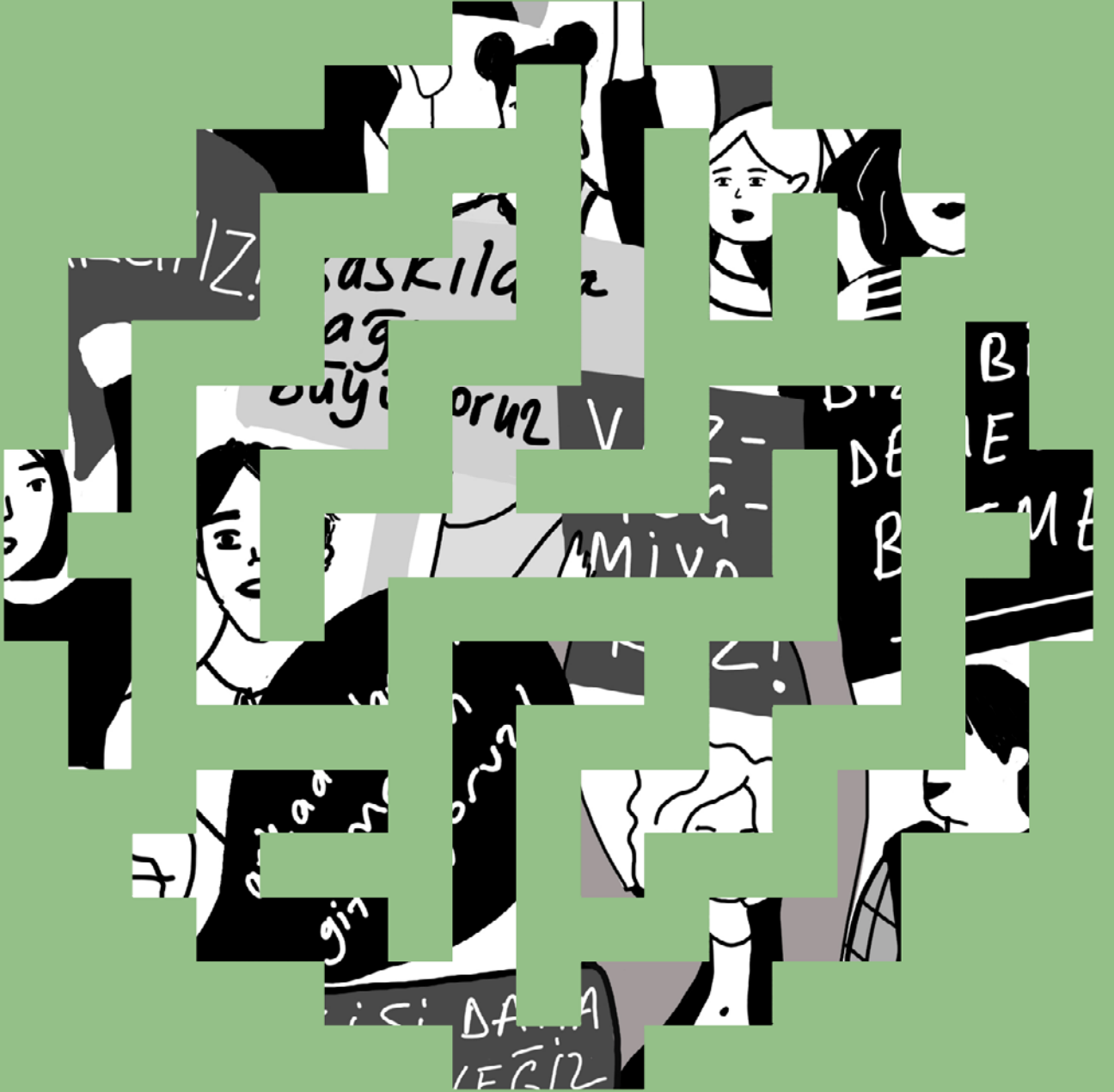

HAFIZA MERKEZİ

FAALİYET RAPORU
2021 – 2022

HAFIZA MERKEZİ

FAALİYET RAPORU ***2021 – 2022***

Hafıza Merkezi geçmişte yaşanan hak ihlallerine ilişkin hakikatlerin ortaya çıkmasına, toplumsal hafızanın güçlenmesine ve bu ihlallerden etkilenenlerin adalete erişmesine katkı sağlamak hedefleriyle kuruldu. Hafıza Merkezi, sürdürülebilir barış ve demokrasi tahayyülünün ancak geçmişte hak ihlali yaşamış mağdurlara karşı adil ve kabul edici bir yaklaşım gözetilerek yaratılabileceğine inanır. Geçmişte yaşanan devlet şiddetini, mağdur haklarını ve bireysel özgürlükleri tanıyan, devletin baskı araçlarının etkili sivil denetimini sağlamış, özgür kapsayıcı ve farklılıklara değer verip kabul eden bir toplum hayal eder. İnsan haklarını temel değerleri olarak kabul eden, barışçıl ve özgür bir toplumun inşası için mekanizmalar ve araçlar geliştirmeye katkı sunar.

HAFIZA MERKEZİ

Ömer Avni Mahallesi
İnönü Caddesi No: 14
Akar Palas Kat: 1
Gümüşsuyu, İstanbul 34427
info@hafiza-merkezi.org
www.hakikatadalethafiza.org

   @hakikatadalet

KURUMSAL DESTEKÇİLER:

Civil Rights Defenders, OAK Vakfı, ProtectDefenders.eu,
Sigrid Rausing Trust Vakfı.

PROJE DESTEKÇİLERİ:

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Berghof Vakfı, Chrest Vakfı,
ETKİNİZ AB Programı, Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği Türkiye
Temsilciliği, Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği,
Hollanda Helsinki Komitesi, Hollanda Başkonsolosluğu,
İsveç Başkonsolosluğu, Sivil Düşün AB Programı, The European
Science Vakfı (RESISTİRÉ), Uluslararası Olof Palme Merkezi.

DİREKTÖRLER

Emel Ataktürk Sevimli

(Programlar Direktörü)

Gamze Hızlı

(İdari Direktör)

Meltem Aslan

(Yürütücü Direktör)

Murat Çelikkın

(Savunuculuk Direktörü)

HAFIZA VE BARIŞ**ÇALIŞMALARI PROGRAMI**

Noémi Lévy-Aksu

(Program Yöneticisi)

Gülistan Zeren

Mert Koçak

Veli Aksoy

**HUKUK ÇALIŞMALARI
PROGRAMI**

Özlem Zingül

(Program Yöneticisi)

Esra Kılıç

İdil Özcan

Melis Gebeş

**İNSAN HAKLARI ÖRGÜT
VE SAVUNUCULARININ
DESTEKLENMESİ PROGRAMI**

Burcu Ballıktaş Bingöllü

(Program Yöneticisi)

Banu Tuna

Esin Epli

Haklara Destek Programı

Balacan Ayar

Belgin Mete

Ferda Önen

Hülya Kurt

Koray Löker

Merve Nebioğlu

Özkan Bulut

**KAPASİTE VE KAYNAK
GELİŞTİRME**

Olcay Özer

İLETİŞİM VE KAMPANYALAR

Kerem Çiftçioğlu

Ece Koçak

MALİ VE İDARI İŞLER

Tuğçe Ercan

YÖNETİM KURULU

Emel Ataktürk Sevimli (Başkan)

Deniz Batıbeki

Meltem Aslan

Olcay Özer

Özgür Sevgi Göröl

EDİTÖR

Ece Koçak

Kerem Çiftçioğlu

TASARIM UYGULAMA

Ekin Sanaç

DÜZELTİ

Asena Günal

KAPAK İLLÜSTRASYONU

Ayşe Ezgi Yıldız

BASKI

Sena Ofset

Yakuplu Mh. 194. Sk.

3.Matbaacılar Sitesi N:1 D: 465

Beylikdüzü – İstanbul

T: +90 212 613 38 46

www.senaofset.com.tr

© HAKİKAT, ADALET VE

HAFIZA ÇALIŞMALARI

DERNEĞİ YAYINLARI

5	SUNUŞ
6	FAİLİ BELLİ'YE GENEL BİR BAKIŞ
12	KURAL 9.2 BİLDİRİMLERİ
14	BİR ORTAK ÖĞRENME DENEYİMİ: HAFIZA VE GENÇLİK
18	TÜRKİYE'DE HAFIZALAŞTIRMA
18	TÜRKİYE'DE BARIŞ SAVUNUCULUĞUNU GÜÇLENDİRMEK
22	HAK SAVUNUCULARINI SAVUNMAK
23	BİRBİRİMİZE İHTİYACIMIZ VAR: HAKLARA DESTEK
24	HAK SAVUNUCULARINA YÖNELİK YILDIRMA POLİTİKALARI
26	ÇÜNKÜ UMURUMUZDA: 11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI
28	HAK SAVUNUCULARINI SAVUNMAK
30	ARAŞTIRMA: GENÇLERİN İNSAN HAKLARI ALGISI
31	İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI DAYANIŞMA AĞI
33	HRANT DİNK VAKFI BİR ARADA YAŞAM FESTİVALİ
34	ULUSLARARASI VİCDAN MEKÂNLARI KOALİSYONU INTERNATIONAL COALITION OF SITES OF CONSCIENCE (ICSC)
36	BAKIM ODAKLI İŞ YERLERİ?
38	TACTICAL TECH KOLEKTİFİ İLE İŞBİRLİĞİ
40	DÜZENLENEN VE KATILINAN ETKİNLİKLER
50	MALİ TABLOLAR

	Hukuk Çalışmaları
	Hafıza ve Barış Çalışmaları
	İnsan Hakları Örgüt ve Savunucularının Desteklenmesi
	Uluslararası İşbirliği ve Dayanışma

SUNUŞ

Merhaba,
2021 ve 2022 hepimiz için, hem dünya hem Türkiye için çok zor geçti. Dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun seçimli veya kapalı otokrasiler altında yaşadığı yeni yüzyılın ilk çeyreğinde, hak ve özgürlüklere, sivil topluma yönelik saldırılar dört bir yanda devam etti.

Farklı disiplinlerden çalışmalar, dünyanın her yerinde baskıcı rejimlerin güvenlik merkezli politikaların dozunu sürekli artırıp özgürlükleri gittikçe daha çok sınırlandırdıklarını, ağır insan hakları ihlallerinin arttığını, bir susturma stratejisi olarak hak savunucularının kriminalize edildiğini, gerçek dışı suçlamalarla idari ve yargısal baskıya maruz bırakıldığını gösteriyor.

Somut suç şüphesi olmadan geniş toplumsal kesimlerin, etnik, siyasal, sınıfsal veya toplumsal cinsiyet temelli sebeplerle potansiyel suçlu sayıldığı, düşman tanımının tüm nüfusu içine alacak şekilde genişletildiği, muğlak iç ve dış tehdit senaryolarıyla tutuklamaların, hukuk dışı güç kullanımının veya sınır ötesi askerî müdahalelerin gerçekleştirildiği ve hak ihlallerinin “terörle mücadele” gerekçesiyle meşrulaştırıldığı zamanlardan geçiyoruz. Hukuk standartları her geçen gün aşındırılırken artık her yerde, hepimiz, her an olası suçlular olarak değerlendirilip mütemadiyen gözetleniyoruz, dinleniyoruz. COVID 19 pandemisi de bütün bu gözetleme mekanizmalarına ve sivil toplumu kontrol altında tutma politikalarına bir gerekçe olarak kullanıldı.

Genel olarak dünyada uzunca bir süredir büyük bir insan hakları ve hukuk krizi var. Türkiye de bu özgürlükler karşıtı güvenlikleştirme politikalarındaki küresel trendi el yükselterek takip eden ülkelerden biri.

20. yüzyıl, Avrupa'dan Asya'ya, Afrika'dan Latin Amerika'ya, Atlantik'ten Pasifik Okyanusuna, dünyanın dört bir yanında binlerce cephede yaşanan ve milyonlarca sivil ve askerî hayatını kaybettiği savaşlarla başlamıştı. İki dünya savaşının ve Holokost'un yarattığı sosyal, kültürel, siyasal, ekolojik ve ekonomik alanlardaki muazzam yıkım, savaşın yakıcılığını kontrol altına almak için küresel ve bölgesel denetleme mekanizmaları oluşturulmasına sebep oldu.

Yüzyıl biterken devletlerin içerde ve dışarda insan haklarına saygıyı sağlamak ve barış karşıtı eylemleri sınırlamak için geliştirdiği “hukukun üstünlüğü” çerçevesi gittikçe daha işlevsiz kalmaya başladı. 20. yüzyılda öne çıkan hukukun üstünlüğü (rule of law) yaklaşımı 21. yüzyılda, 11 Eylül ve etrafındaki gelişmelerle birlikte, yerini hukuk yoluyla yönetme (rule by law) dönemine bırakmış oldu. Artık Türkiye dahil dünyada birçok ülke, kanunlar yoluyla değil her türlü keyfiliğe alan açan öngörülemez, denetlenemez kanun hükmünde kararnamele yönetiliyor.

Konuyla ilgili çalışma yapan kurumların 2021 verilerine göre dünya nüfusunun sadece yüzde 3'ü hak ve özgürlüklerin görece kullanılabilir olduğu açık toplumlarda yaşıyor ve 197 ülkenin 117'sinde özgürlükler baskı altında. Hak ihlalleri son derece yoğun, savunuculuk çalışmaları düzenli olarak engelleniyor. Muhafız hak savunucuları tutuklanma, hapsedilme, yaşamını kaybetme, sivil toplum kuruluşları ise kapatılma, devlet ve devlet dışı aktörlerden şiddet görme tehdidi altında faaliyet yürütüyor.

Son yıllarda uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan tüm değerlendirmeler, Türkiye'nin özgürlük puanlamasında siyasal haklar ve sivil özgürlükler bakımından artık “özgür olmayan” ülkeler kategorisinde olduğunu, hukuk devleti puanlamasında 2022 yılı itibarıyla 116. sırada yer aldığını gösteriyor. Durumumuz bu ve son yıllarda her yıl bir öncekine göre daha geriye düşüyoruz.

Ve fakat işte bütün bu olumsuzluklara karşın bu topraklarda hak ve özgürlüklerin daraltılmasına ve barış karşıtı politikalara direnen güçlü bir gençlik, kadın ve LGBTİ+ hareketi, sivil toplum ve insan hakları mücadelesi de var. Birbirimizle ve dünyadaki dostlarımızla dayanışarak, birbirimizden öğrenerek ve güç alarak barış, haklar ve özgürlükler için mücadeleye devam ediyoruz.

Umarız çalışmalarımız bu mücadeleye ve geleceğe bir katkı sunmuştur.

İki yıl sonra buluşmak dileğiyle...

Emel Ataktürk Sevimli - Programlar Direktörü

FAİLİ BELLİ'YE GENEL BİR BAKIŞ

FailiBelli.org, Türkiye'nin yakın geçmişindeki ağır insan hakları ihlallerine dair yürütülen ceza yargılaması süreçlerini izleme çalışmasının çıktılarını bulabileceğiniz dijital bir arşiv. 1990'larda devlet görevlilerinin dahliyle yaygın ve sistematik olarak işlenen hukuk dışı infazlar ve zorla kaybetmelere ilişkin davalarla başladığımız izleme çalışmasının kapsamı zaman içerisinde genişledi.

Türkiye'de 1990'lu yıllarda sivilere yönelik faili meçhul cinayetler ve zorla kaybetmeler sistematik bir devlet politikası olarak uygulandı. Bu politika ile yüzleşme olasılığı sunan az sayıda dava ise bugün teker teker kapatılıyor. Kısa süre öncesine kadar haklarında güçlü iddianame hazırlanmış ve ağır hapis cezaları talep edilen komutanların bugün teker teker aklândığını görüyoruz. Bu durum karşısında, adlet arayışındaki aileler ve insan hakları savunucuları olarak şu haklı soruyu soruyoruz:

#PekiFailKim? #failibelli

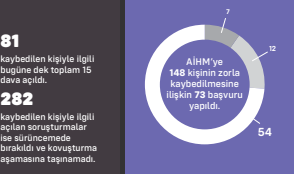
YIL	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
OHAL sone erdi																																
Suikast kazası gerçeğe dönüştü																																
Eğmekon sorgulaması başladı																																
Oldu gününleri başladı																																
Biray süresi başladı																																
Biray süresi sone erdi																																
DAVA DEVAM EDİYOR																																

363
1990'larda OHAL bölgesinde yaygın ve sistematik bir şekilde zorla kaybetmeler ve hukuk dışı infazlar gerçekleştirildi. Hafıza Merkezi zorla kaybedilen 363 kişiyle ilgili yürütülen hukuki süreçlere ilişkin veriyi ulaştı.

ZORLA KAYBETMELER VE YARGI

81 kaybedilen kişiyle ilgili bugüne dek toplam 15 dave açıldı.

282 kaybedilen kişiyle ilgili açılan soruşturmalar ise sürüncemede bırakıldı ve kovuşturma aşamasına taşınmadı.

AİHM SÜRÜCİ

73 başvurudan 7'si dostane gözleme sonuçlanırken, 12'si kabul edilmez bulundu. Kalan 54 başvuruda Türkiye'nin bağta yaşam hakkı olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni ihlal ettiği karar verildi.

İDDIANAME HAZIRLANMASI NE ANLAMA GELİYOR?

Savcı, bir suçun işlendiği iddiasını veren bir durumu örneğin öğrenmez soruşturma aşaması zorundadır. Sorun işlendiğine dair yeterli şüphe oluşturan delillerin bulunduğu halde ise iddianame hazırlanır ve dava açılması için mahkemeye gönderilir.

İşte tam da yeterli delil bulunduğundan hareketle savcılar, 2009-2014 yılları arasında kaybedilen 78 kişiyle ilgili 12 dava açtı. Bu davalar yalnızca kaybedilen değil, aynı zamanda hukuk dışı infaz edilen kişilerde de ilgiliydi.

YARGILAMAYI GEÇİŞTİRMEK İÇİN KULLANILAN YÖNTEMLER

2009-2014 yılları arasında zorla kaybetmelerle ilgili açılan 12 davadan 8'i "güvensizlik gerekçesiyle" suçların işlendiği yerlerden başka şehirlere nakledildi. Hükümet, iddialarla ilgili açılan 2 dava da aynı şekilde nakletildi.

Suçluların ağırlığına rağmen, yalnızca bir davada (Erimiz ve diğerleri) yargılanan sanıklardan bazıları bir süreliğine tutulmuş ya da tutulmuş, diğer tüm davalarda sanıklar tutulmuş ya da tutulmuş olarak bırakıldı.

Yalnızca görev suçlarında değil, aynı zamanda diğer suçlarda da iddianame hazırlanmış ve kovuşturma aşamasına taşınmış davalar vardır.

Mahkeme kararıyla ilgili davaların açılması mümkün değildir. Davaların açılması için iddianame hazırlanmış ve kovuşturma aşamasına taşınmış davalar vardır.

Davalar arasında bağlantı kurulması mümkün değildir. Davaların açılması için iddianame hazırlanmış ve kovuşturma aşamasına taşınmış davalar vardır.

BERAAT KARARLARI: DELİLLER YETERLİ MİDİ?

Zorla kaybetmelerle ilgili hazırlanan iddianameler mahkemelere kabul edildi. Bu da yargı kurumunun bu suçlarla ilgili yeterli delillerin mevcut olduğunu kabul ettiği anlamına geliyor. Bu iddianameler, suçların faili olarak gösterildi. JTEM'in faaliyetleri ve suçların nasıl işlendiğine dair suç delilleriyle ilgili iddianameler hazırlanmış ve kovuşturma aşamasına taşınmış davalar vardır.

2009-2014 yılları arasında açılan 12 davadan 9'unda ya sanıkların beraatine ya da davaların zaman aşımından dolayı düşmesine karar verildi. 3 dava halen devam ediyor. 1 davadaki beraat kararını Yargıtay onadı. Diğer kararlar kesinleşmiş olup halen Yargıtay tarafından inceleniyor.

Hafıza Merkezi, yürüttüğü çalışmaların hukuk boyutunda ağır insan hakları ihlalleri karşısında yargısal aktörlerin nasıl tutum takındığını, bir bütün olarak soruşturma ve kovuşturmaların etkili bir şekilde yürütülüp yürütülmediğini ve cezasızlık olgusunu somut dayanaklar üzerinden ortaya koymayı amaçlıyor.

Ağır insan hakları ihlallerine karıştığı iddia edilen devlet görevlilerinin yargılandığı davalarda gözlemci olarak bulunarak yargısal pratiğin mercek altına alındığı dava izleme faaliyetleriyle, mahkeme salonlarında yaşananları objektif biçimde kaydetmek, güvenilir bilgilere dayanan, kamusal erişime açık arşiv oluşturmak ve en nihayetinde cezasızlık olgusuna ilişkin toplumsal farkındalık yaratılmasına katkıda bulunmak hedefleniyor.

Dava izleme faaliyetlerinin ilk odağı, şiddet yüklü geçmişle hesaplaşma zemini sunan kritik öneme sahip davalardı. 2015 yılı itibarıyla, etkili bir soruşturma yürütülmeksizin geçen uzun yılların ardından uygulamada başvuru dava zamanaşımı süresinin aşılmasına çok kısa bir süre kala, 2009-2014 yılları arasında peş peşe düzenlenen iddianamelerle açılan, 1990'lı yıllarda devlet görevlilerinin dahliyle işlenen hukuk dışı infaz ve zorla kaybetme suçlarına ilişkin davalar izlenmeye başlandı. Bu davalar, ilk açıldığı dönemde kamuoyunda "yüzleşme davaları" olarak anılıyordu.

2018 yılına gelindiğinde ise, şiddet yüklü geçmişle hesaplaşma zemini sunması beklenen bu davalar art arda beraat kararıyla sonuçlanmaya başladı. İnsan hakları ve hukukun üstünlüğü konularında gözlemlenen

gerilemeyle birlikte değerlendirildiğinde bu beraat kararları, geçmiş hak ihlallerinin sorumlularının hesap verebilirliğinin sağlanamamasının yeni ihlallere davetiye çıkardığını ve cezasızlığın sürekliliğini de gösteriyordu. Bu temelde yaptığımız analizde, toplantı-gösteriler sırasında polis/asker şiddetine dayalı ölümler, gündelik hayatta sivillerin uğradığı yaşam hakkı ihlalleri, panzer ve zırhlı araçlara dayalı ölümler, çatışmalı ortamda hedef olan siviller gibi kategoriler oluşturarak izleme kapsamını güvenlik güçlerinin orantısız ve keyfi ölümcül güç kullanımına bağlı yaşam hakkı ihlalleri odağında genişlettik.

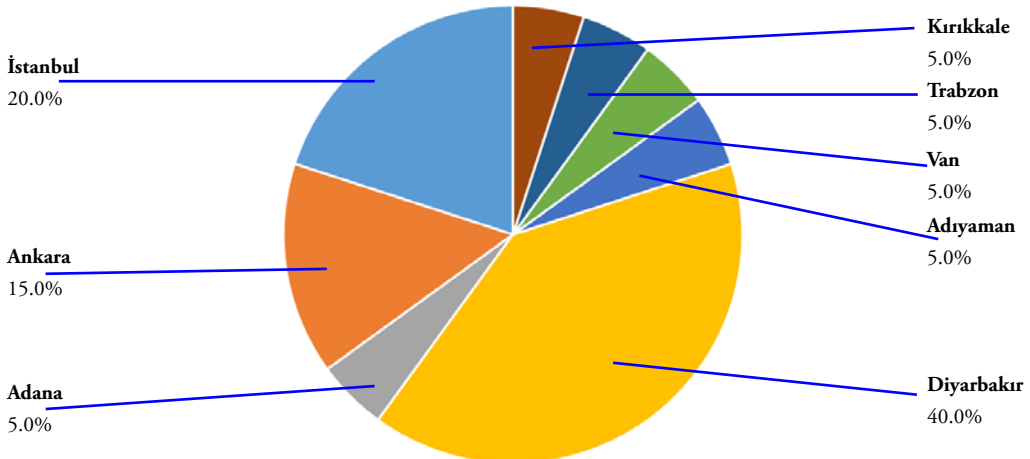
2021-2022 yıllarında, hem 1990'lı yıllarda devlet görevlilerinin dahliyle işlenen hukuk dışı infaz ve zorla kaybetme suçlarına ilişkin davalardan yargılaması devam edenleri hem de güvenlik güçlerinin orantısız ve keyfi ölümcül güç kullanımına bağlı yaşam hakkı ihlallerine ilişkin temsili nitelik taşıdığını düşündüğümüz davaları izlemeye devam ettik.

Ceza yargılaması süreçlerini izleme çalışmalarımızın çıktılarını, dijital bir arşiv olarak tasarladığımız failibelli.org sitesinde paylaşmaya devam ediyoruz. 2015 yılından itibaren izlediğimiz tüm davalarla ilgili arka plan bilgisi, yayınlanan haberlerin derlemesi ve izleme raporlarının yanı sıra, davalarla ilgili analiz yazıları, tematik makale çevirileri ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Amerikalılar Arası İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi'nin önemli kararları, raporlar ve referans belgeler gibi hukuki kaynaklar failibelli.org sitesinde kamunun erişimine sunuluyor.

2021-2022 YILLARINDA FAİLİ BELLİ

Faili Belli kapsamında 2021-2022 yılları içinde Adıyaman, Ankara, Diyarbakır, İstanbul, Kırıkkale, Trabzon ve Van'da görülen 19 davada 103 duruşma izledik. Toplam 10 davada karar verildi. Beş davada sanıklar hakkında beraat kararı verilirken, beş davada sanıklara ceza verildi. İki davada müebbet hapis cezası alan sanıklara verilen cezalarda indirim uygulandı, bir davada verilen hapis cezası adli para cezasına çevrilerek taksitlere bölündü. Bir davada ise zamanaşımından düşme kararı verildi.

Hangi illerde dava izledik?

Özrü kabahatinden beter

Sanıkların savunmalarının suç konusu eylemleri meşrulaştırır nitelikte olması

bulgu # 11

Siz nasıl münasip görürseniz sanık bey

Sanıklar hakkında tutuklama veya adli kontrol tedbiri uygulanmaması

bulgu # 10

Olması gereken ve olan

Dava konusu olaylarla ilgili AİHM kararlarının tartışılmaması

bulgu # 9

İddia makamı iddiasının arkasında durmadı

Duruşma savcısının konumu

bulgu # 8

"Kimsenin devletten hesap sormaya hakkı yoktur"

Kamu kurumlarının tutumu

bulgu # 7

İsteyen çare istemeyen bahane bulur

Kovuşturmaların derinleştirilmemesi

bulgu # 6

Büyük resmi göremiyoruz

Davalar arasında irtibat kurulmaması

bulgu # 5

Sanıklar varestede

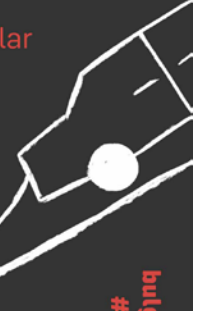
Sanıkların duruşmalarda hazır bulunmaması

bulgu # 4

Sahibinden kaçırılan davalar

Davaların suçların işlendiği yerden başka bir yere nakledilmesi

bulgu # 3

İzin verirsiniz...

Kovuşturma izniyle ilgili yapılan işlemler nedeniyle yargılamanın durdurulması

bulgu # 2

Önce tanımda anlaşalım

Zorla kaybetme suçunun ceza kanununda tanımlanmaması

bulgu # 1

1990'lı Yıllardaki Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlık Sorunu: Kovuşturma Süreci

#PekiFailKim?
#FailiBelli

RAPOR

1990'lı Yıllardaki Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlık Sorunu: Kovuşturma Süreci raporunun bulgular özeti.
İllüstrasyon: Ayşe Ezgi Yıldız (Instagram: @littleblackdotdesign)

1990'LI YILLAR: YÜZLEŞME DAVALARI

1990'larda devlet görevlilerinin dahliyle yaygın ve sistematik olarak işlenen hukuk dışı infazlar ve zorla kaybetmelere ilişkin olan ve "yüzleşme davaları" olarak anılan davalardan Dargeçit Davası, JİTEM, Musa Anter ve Ayten Öztürk Davası, Ankara JİTEM ve Vartinis (Altınova) Katliamı davaları 2021-2022 yıllarında da devam etti.

Mardin'in Dargeçit ilçesinde 29 Ekim 1995 - 8 Mart 1996 tarihleri arasında üçü çocuk, biri uzman çavuş sekiz kişinin zorla kaybedilmesine ilişkin görülen Dargeçit Davası'nda sanıklar hakkında beraat kararı verildi.

Musa Anter'in öldürülmesi ve Ayten Öztürk'ün zorla kaybedilmesi olayları üzerinden otuz yıl geçmesiyle zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle, bu iki dosyanın JİTEM Davası dosyasından ayrılarak düşürülmesine karar verildi.

Ankara Davası'nda ise 2019 yılında verilen beraat kararları, 2021 yılında istinaf incelemesinde bozuldu ve dava hâlâ yerel mahkemede görülmeye devam ediyor.

Vartinis Katliamı Davası'nda da 2021 yılında sanıklar Turhan Nurdoğan, Hanifi Akyıldız ile Şerafettin Uz hakkında verilen beraat hükümleri Yargıtay tarafından onanırken, sanık Bülent Karaoğlu hakkında verilen beraat kararı bozuldu ve dosya yerel mahkemeye geri gönderildi. Bozma sonrası ilk duruşma 21 Eylül 2021'de görüldü. Duruşmaya katılmayan sanık Karaoğlu hakkında tutuklanmasına yönelik yakalama kararı verildi. O tarihten bu yana sanık yakalanmadı. Yargılama halen devam ediyor.

1990'lı Yıllardaki Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlık Sorunu: Kovuşturma Süreci raporu

Takip ettiğimiz 12 yüzleşme davasının kovuşturma süreçlerinde cezasızlığa yol açan etkenleri analiz ettiğimiz rapor, 2021 yılının Kasım ayında yayımlandı. Rapor, 2015 yılından bu yana yaptığımız dava izleme faaliyetlerine dayanıyor. Zorla kaybetme suçuna ilişkin açılmış 12 ceza davasının verilerine dayanan bu çalışma, mevzuat ve uygulamada cezasızlığa yol açan sorun alanlarını tüm boyutlarıyla ortaya koymayı hedefliyor ve cezasızlığın bir devlet kültürü haline gelmesini önlemek için politikalar geliştirilmesine ve pratikte buna yönelik tedbirlerin hayata geçirilmesine katkı sağlamayı amaçlıyor.

Bir Dönem Kapanır, Yeni Bir Dönem Açılırken: 1990'larla Yüzleşme Davaları webinarı

18 Kasım 2021 tarihinde düzenlediğimiz çevrimiçi webinar'da Hafıza Merkezi Program Direktörü Emel Ataktürk Sevimli, Özyeğin Üniversitesi öğretim üyesi Evren Balta, Sabancı Üniversitesi öğretim üyesi Senem Aydın Düzgit ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı bünyesinde araştırmacı olarak görev alan Serdar Tekin, "1990'lı Yıllardaki Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlık Sorunu: Kovuşturma Süreci" raporumuzun bulgularını tartıştı ve 1990'larla yüzleşme hedefimizi, Türkiye'nin ve dünyanın içinden geçtiği yeni dönemin dinamikleri üzerinden değerlendirdi.

2000'li Yıllar: Güvenlik Güçlerinin Ölümcül Güç Kullanımı ve Yaşam Hakkı

2000'li yıllarda güvenlik güçlerinin ölümcül güç kullanımından kaynaklanan yaşam hakkı ihlallerine ilişkin yürütülen yargı süreçleri de 2018 yılında dava izleme çalışmalarımıza dahil edilmişti. Bu kapsamda 2021-2022 yıllarında toplantı ve gösteriler sırasında güvenlik güçlerinin şiddetine dayalı ölümler, dur ihbarına uyulmadığı gerekçesiyle ölümcül güç kullanımı nedeniyle yaşanan ölümler, panzer ve zırhlı araçlara dayalı ölümler gibi gündelik hayatta veya çatışmalı ortamda sivillerin uğradığı yaşam hakkı ihlallerine ilişkin 12 davayı takip ettik. 2021-2022 döneminde izlediğimiz bu davaların yedisinde karar çıktı.

2013 yılında Diyarbakır'ın Lice ilçesindeki kalekol yapımını protesto eden gruba jandarmanın ateş açması sonucunda yaşamını yitiren Medeni Yıldırım'ın ölümüne ilişkin davada, kasten öldürme suçundan yargılanan sanık hakkında beraat kararı verildi. 2013 yılında Gezi protestoları sırasında ekmek almaya giderken gaz fişegi ile vurulan Berkin Elvan'ın davasında kasten öldürme suçundan yargılanan sanığa verilen müebbet hapis cezasında indirimle gidilerek sanık hakkında 16 yıl 8 ay hapis cezası verilmesine karar verildi.

Yaşamını 1990'larda işlenen suçların faillerinin yargılanması ve cezalandırılmasına adanmış olan Tahir Elçi, Türkiye'de cezasızlıkla mücadele denince akla gelen ilk isimlerden biriydi. Diyarbakır'ın Sur ilçesinde, kentteki silahlı çatışmaların kültürel miras varlıkları üzerinde yarattığı tahribata dikkat çekmek için Dört

Ayaklı Minare önünde bir basın açıklaması okuduğu sırada çıkan çatışmada başından vurularak yaşamını kaybetti. Olay yeri incelemesi beş ay sonra yapıldı. Güvenlik kamerası görüntülerinde eksikler bulunuyordu. Soruşturma sürüncemede bırakıldı. Diyarbakır Barosu'nun talebi üzerine, Goldsmiths, Londra Üniversitesi bünyesinde çalışan Forensic Architecture (Adli Mimarlık) isimli kuruluş tarafından Tahir Elçi'nin öldürülmesine ilişkin ayrıntılı bir teknik rapor hazırlandı. İddianame, ancak bu raporun savcılığa teslim edilmesinin ardından, Elçi'nin öldürülmesinden beş yıl sonra, 20 Mart 2020 tarihinde tamamlandı. Çatışmanın yaşandığı sokakta bulunan üç polis memurunun da "bilinçli taksirle ölüme sebebiyet verme" suçundan yargılandığı davada, ilk duruşma 21 Ekim 2020'de görüldü. Yargılama halen devam ediyor.

2017 yılında İstanbul Gazi Mahallesi'ndeki Kent Ormanı çıkışında dur ihbarına uymadıkları gerekçesiyle vurularak öldürülen Barış Kerem ve Oğuzhan Erkul'un ölümüne ilişkin davada taksirle öldürme suçundan yargılanan sanıklara 6'şar yıl hapis cezası verilmesine ve bu cezanın 24 bin 300 TL adli para cezasına çevrilerek cezanın 24 ay taksitle bölünmesine karar verildi. 2020 yılında COVID-19 yasakları sırasında dur ihbarına uymadığı gerekçesiyle vurularak öldürülen Ali El-Hemdan davasında kasten öldürme suçundan yargılanan sanık hakkında müebbet hapis cezası verildikten sonra, indirim uygulanarak sanık hakkında 25 yıl hapis cezasına hükmedildi. Diyarbakır'da dur ihbarına uymadığı gerekçesiyle vurularak öldürülen Recep Hantaş'ın ölümüne ilişkin davada, kasten öldürme suçundan yargılanan sanık hakkında beraat kararı verildi. 2013 yılında Diyarbakır'da bir gösteriye yapılan polis

müdahalesi sırasında zırhlı araç tarafından ezilerek öldürülen Şahin Öner'in ölümüne ilişkin davada yargılanan sanık hakkında taksirle öldürme suçundan 4 yıl 5 ay 10 gün hapis cezası verilmesine karar verildi.

2019 yılında Diyarbakır'da zırhlı aracın çarpması nedeniyle yaşamını kaybeden Efe Tektekin'in ölümüne ilişkin davada, taksirle öldürme suçundan yargılanan sanık hakkında beraat kararı verildi.

2022 yılında, izlediğimiz güvenlik güçlerinin orantısız ve keyfi ölümcül güç kullanımına bağlı yaşam hakkı ihlallerine ilişkin davalarla ilgili olarak ailelerle yaptığımız görüşmeleri de failibelli.org sitesine eklemeye başladık.2015 yılında Diyarbakır'ın Sur ilçesinde sokağa çıkma yasakları sırasında fırına ekmek almaya giderken zırhlı araçtan açılan ateş sonucu öldürülen 12 yaşındaki Helin Hasret Şen'in annesi Nazmiye Şen ile yaptığımız röportajda Şen, yargılama sürecinde kendilerinin tekrar cezalandırıldığını, onarıcı hiçbir mekanizma işletilmediğini, mahkemede kendilerini ifade edecek fırsat bulamadıklarını belirtti, "Devlet özür dilesse mağdur aile olurduk, cezalandırılan değil" dedi. 2019'da Diyarbakır Sümerpark'ta dur ihtarına uymadığı gerekçesiyle ensesinden vurularak öldürülen Recep Hantaş'ın abisi Efe Hantaş'la yapılan röportajda ise Hantaş, kamu makamlarından aileyi ziyaret etmelerini, özür dilemelerini, en azından "Tamam biz yaptık, cezalandıracağız" demelerini beklediklerini söyledi.

CUMARTESİ ANNELERİ/İNSANLARI DAVASI

Bir yandan failibelli.org'da takip ettiğimiz 1990'lı yıllarda işlenen hukuk dışı infaz ve zorla kaybetme suçlarına ilişkin davalara sanıkların cezalandırılmadığı bir yargı pratiği hakimken, diğer yandan kayıplarının akıbetini öğrenme ve faillerin yargılanması talebiyle seslerini yükselten Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın hakikat arayışı kriminalize ediliyor.

Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 25 Ağustos 2018'deki 700. Hafta buluşmasına polis müdahale etmiş ve Galatasaray Meydanı'nda bir araya gelmeleri engellenmişti. Ardından Cumartesi Anneleri/İnsanları hakkında "kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama" suçlamasıyla Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçundan dava açıldı. Davanın ilk duruşması İstanbul 21. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 25 Mart 2021'de görüldü. Yargılama halen devam ediyor.

HRANT DİNK CİNAYETİ DAVASI

Yaşamını kalıcı barışa ve diyaloga adanmış bir hak savunucusu olan Hrant Dink, 19 Ocak 2007'de Genel Yayın Yönetmenliğini yaptığı Agos Gazetesi'nin önünde öldürüldü. Cinayet sonrasında yürütülen çeşitli soruşturmalar, cinayetin kimler tarafından, kimlerin emir ve talimatları ile işlendiğini ortaya koyacak ve cinayete dair örüntüleri bütünüyle açığa çıkarabilecek nitelikte olmadı.

Dink cinayetine ilişkin açılan davanın ilk duruşması Temmuz 2007'de görüldü, ancak bu ilk davada yalnızca siviller yargılandı. Dink ailesinin avukatlarının hukuki girişimleri sayesinde kamu görevlileri hakkında da dava açıldı. Yargılanan sivillerin dosyalarının ayrılmasıyla birlikte, 2020 yılı itibarıyla toplam 76 sanığın yargılandığı davada, 2020-2021 yılları arasında 29 duruşma görüldü. Yargılanan kişiler arasında dönemin İstanbul ve Trabzon İl Emniyet Müdürlüğü, İstanbul ve Trabzon Jandarma Komutanlığı ve İstihbarat Daire Başkanlığı'nda görevli kamu görevlileri bulunuyordu.

Davanın 26 Mart 2021 tarihli 131. duruşmasında karar verildi. Davada, 37 kamu görevlisi beraat ederken, dördü müebbet, ikisi de ağırlaştırılmış müebbet olmak üzere 26 sanığa çeşitli sürelerde hapis cezaları verildi. 13 sanığın dosyası ise tefrik edildi.

KURAL 9.2 BİLDİRİMLERİ

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi önünde AİHM kararlarının uygulanmasının denetimi sürecine katılmaya 2021 ve 2022 yıllarında da devam ettik.

2021 ve 2022 yıllarında, güvenlik güçlerinin gerçekleştirdiği öldürme, işkence ve kötü muamele eylemleri, aşırı güç kullanımı, ceza ve disiplin soruşturmalarının etkililiğine ilişkin yapısal sorunların tespit edildiği ve alınan önlemlerin takip edildiği Batı ve Diğerleri, Erdoğan ve Diğerleri, Kasa ve Mahmut Kaya gruplarına Kural 9.2 bildirimleri sunduk. Bu bildirimlerin hazırlanmasında İnsan Hakları Derneği (İHD), London Legal Group (LLG) ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) ile beraber çalıştık. Ayrıca bir üyesi olduğumuz European Implementation Network (EIN) bildirimlerin hazırlanması sürecinde bize destek oldu.

Sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan Kural 9.2 bildirimleri, devam eden yapısal sorunlara dikkat çekerek Bakanlar Komitesi'ne doğru ve güncel veri sağladığı için büyük önem taşıyor. İzleme sürecine dahil olduğumuz gruplarda Komite'nin ara kararlarında tespit edilen eksiklikler ve hükümetten talep ettiği bilgiler, yaptığımız Kural 9.2 bildirimlerinin Komite tarafından önemsendiği ve dikkate alındığına işaret ediyor.

ERDOĞAN VE DİĞERLERİ VE KASA GRUPLARI

İHD ve LLG ile birlikte Bakanlar Komitesi önünde izlemesi devam eden Erdoğan ve Diğerleri ve Kasa gruplarına Ocak 2021 ve Ağustos 2021'de iki [Kural 9.2 bildirimini](#) yaptık. Bu gruplarda, kapalı ve açık alanlarda operasyonlar sırasında güvenlik güçlerinin ölümcül güç kullanımı, dur ihtarları, mayın ve mühimmat patlamalarına ilişkin yapısal sorunlara dair tespitler yer alıyor ve Bakanlar Komitesi, bu bağlamda yaşam hakkı ihlallerinin önlenmesi ve güvenlik güçlerine karşı başlatılan soruşturmaların etkililiğinin sağlanması için alınan tedbirlere ilişkin izleme yapıyor.

Kural 9.2 bildirimlerimizde, ölümcül güç kullanımını düzenleyen mevzuatın yaşam hakkı bakımından yeterli koruma sağlamadığını ve ölümcül güç kullanımı bağlamında güvenlik güçlerine tanınan yetkilerin çok geniş olduğunu belirttik. Ceza Muhakemesi Kanunu gerekçe gösterilerek faillerin yargılanmasının engellendiğini ifade ederek mevzuat değişikliği talep ettik ve 1990'lı yıllarda yaşanan yaşam hakkı ihlallerine ilişkin yargılamalarda davaların zamanaşımına uğrama tehlikesi bulunduğu altını çizdik. 2015 sonrası dönemde sokağa çıkma yasakları sırasında yaşanan

yaşam hakkı ihlalleri ve bu ihlallerin soruşturulmasında görülen ciddi usul eksikliklerini ortaya koyduk. Operasyonlar sırasında, zırhlı araçlar nedeniyle, dur ihtarına uyulmadığı gerekçesiyle, mayın veya mühimmat patlamaları nedeniyle yaşanan ölümlere ilişkin İHD tarafından toplanan verileri ve vaka örneklerini Bakanlar Komitesi'ne sunduk. Ölümcül güç kullanımına ilişkin yargılamalarda karşılaşılan cezasızlık pratiklerine dikkat çektik. Yaşanan ihlallerin güvenlik güçlerine verilecek eğitimlerle değil, mevzuatın keyfi ve aşırı güç kullanımını önleyecek şekilde yeniden düzenlenmesi ve yargının tutumunun bu suçları cezasız bırakmayacak şekilde değişmesi ile mümkün olacağını vurguladık.

Bakanlar Komitesi, bu bildirimler sonrasında aldığı [16 Eylül 2021 tarihli ara kararlarında](#), derdest davaların ivedilikle sonuçlandırılması ve zamanaşımına uğramaması için gerekli önlemlerin alınmasını; Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu da dâhil olmak üzere güvenlik güçleri tarafından yürütülen operasyonlar ve ölümcül güç kullanımına ilişkin mevzuatın gözden geçirilmesi ve keyfi güç kullanımını önleyecek şekilde değiştirilmesini; son beş yılda yaşanan ölüm veya yaralanmaya neden olan askerî mühimmat patlamalarına ilişkin istatistikî verinin, bu ihlallerle ilgili yürütülen soruşturmalar ve bu soruşturmaların sonuçlarıyla ilgili bilgilerin ve benzer olayların tekrar yaşanmaması için alınan tedbirlerin paylaşılmasını; terörle mücadele operasyonlarına ilişkin soruşturmaların AİHS'e uygun şekilde yürütülmesi için AİHM tarafından tespit edilen eksikliklerle ilgili alınan tedbirler hakkında bilgi verilmesini talep etti.

BATI VE DİĞERLERİ GRUBU

İHD ve TİHV ile birlikte Bakanlar Komitesi önünde izlemesi devam eden Batı ve Diğerleri grubuna Temmuz 2021 ve Temmuz 2022'de iki [Kural 9.2 bildirimini](#) yaptık. Batı ve Diğerleri grubunda, güvenlik güçlerinin 1993 ila 2011 yılları arasında gerçekleştirdiği öldürme, işkence ve kötü muamele eylemleri ile aşırı güç kullanımına ilişkin olarak iç hukukta etkili bir ceza ya da disiplin soruşturması yürütülmediğine ilişkin tespitler yer alıyor.

Temmuz 2021 tarihli bildirimde, kolluk güçlerine tanınan yetkilerin artırılması ancak bu yetkilere ilişkin yeterli yargı denetimi sağlanmaması, gözaltı sürelerinin uzatılması gibi olağanüstü hal döneminde yürürlüğe

konan yasal düzenlemelerin getirdiği sorunları aktardık. İHD ve TİHV tarafından derlenen işkence ve kötü muamele vakalarına ilişkin sayısal verileri komiteye sunduk. İşkence veya kötü muamele teşkil eden suçlarda soruşturma ve kovuşturmanın daha düşük ceza öngören suçlar altında yürütülmesi, cezaların alt sınırdan verilmesi, ertelenmesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi cezasızlık pratiklerine dikkat çekerek bu suçlarda etkili soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilmediğini ifade ettik. Kolluk Gözetim Komisyonu'na yapılan başvuruların bağımsız ve etkili bir şekilde değerlendirilmediğini belirttik ve sadece İHD tarafından yapılan başvuru sayısının, hükümetin eylem planında bulunduğu sayıdan yüksek olduğunu ifade ederek doğru ve güvenilir istatistiklerin komiteyle paylaşılmasını talep ettik.

Bakanlar Komitesi bu bildirimde de değerlendirildiği toplantıda aldığı [16 Eylül 2021 tarihli ara kararlarında](#), özellikle aşırı güç kullanımına ilişkin ve terörle mücadele operasyonları bağlamında açılacak soruşturmalarda idari izin uygulamasındaki belirsizlik, soruşturmanın özenli yürütülmemesi, mahkemelerin kamu görevlilerine karşı sergilediği hoşgörülü tutum ve kamu görevlilerine karşı disiplin soruşturması başlatılmaması gibi devam eden sorunlara işaret etti. Komite hükümeti, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'da değişiklikler yapmaya ve yaşam hakkı ile işkence ve kötü muamele yasağı kapsamına giren suçlarla ilgili soruşturma açılması için idari izin alınması gerektiği konusundaki belirsizliği gidermeye davet etti. Eski tarihli soruşturma ve kovuşturmanın zamanlaşımına uğrama riskine de işaret eden komite, hükümetin bu davalara öncelik vermesini ve idari yetkilerin kötüye kullanımı, vücut bütünlüğünün kasten ihlal edilmesi ve orantısız güç kullanımı gibi ciddi suçlarla ilgili zamanlaşımı hükümlerinin uygulanmasına son verilmesi ya da bu suçlarla ilgili öngörülen mevcut zamanlaşımı sürelerinin uzatılmasını ısrarla tavsiye etti.

Temmuz 2022 tarihli bildirimimizde de mevzuatta ve yargının tutumunda herhangi bir değişiklik olmadığından yapısal sorunların devam ettiğini bildirdik ve işkence ve kötü muamele vakalarına ilişkin İHD ve TİHV tarafından derlenen güncel sayısal verileri komiteye aktardık. Uygulamada işkence ve kötü muameleyle ilişkin usuli güvencelerin gözardı edilmesi, idari izin usulündeki sorunlar, cezaların alt sınırdan verilmesi veya ertelenmesi ve benzeri yollarla kolluk güçlerinin eylemlerinin cezasız bırakıldığını belirterek soruşturma ve kovuşturmalara ilişkin vaka örneklerini Komite'nin dikkatine sunduk. Kolluk Gözetim Komisyonu tarafından yürütülen disiplin soruşturmalarına ilişkin devam eden sorunları dile getirdik. Tüm bu alanlarda doğru, güncel ve ayrıştırılmış verinin hükümet tarafından paylaşılması taleplerimizi yineledik.

Bakanlar Komitesi [22 Eylül 2022 tarihli ara kararıyla](#), bu grupta izlemesi devam eden konularda yapısal sorunların devam ettiğini kaydetti ve hükümetten idari izin uygulamasının yol açtığı ihlallerin giderilmesi, soruşturmanın etkisizliği ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararların yargısal denetiminin yetersiz kalması gibi konularda atılan adımlar hakkında bilgi ve istatistik veri sunmasını talep etti. Komite ayrıca ceza soruşturmalarının uzun sürmesine ilişkin endişelerini dile getirerek hükümeti tüm ağır suçlar bakımından zamanlaşımı sürelerini uzatmaya veya kaldırmaya davet etti. Komite, Batı ve Diğerleri grubu kapsamında yer alan tüm suçlar bakımından hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının mahkûmiyet kararlarından sayıca daha çok olmasını da eleştirdi ve hükümeti devlet görevlileri aleyhine devam eden disiplin ve ceza soruşturmaları hakkında veri sunmaya davet etti.

MAHMUT KAYA GRUBU

1990'lı yıllarda yaşanan zorla kaybetme, hukuk dışı infaz ve faili meçhul cinayetlere ilişkin Kulp davası, Dargeçit davası, Musa Anter davası ile birleştirilen JİTEM Ana Dava yargılamalarında duruşmaları takip ederek raporluyor ve [failibelli.org](#)'da yayınlıyoruz. AİHM, bu kapsamda takip ettiğimiz davalara konu olaylara ilişkin Akdeniz ve Diğerleri, Seyhan, Anter ve Diğerleri kararlarında yaşam hakkının ihlal edildiğine karar vermişti. İHD ve LLG ile birlikte Mahmut Kaya grubuna yaptığımız Ocak 2021 [Kural 9.2 bildiriminde](#), devam eden bu yargılamalara ilişkin Bakanlar Komitesi'ne güncel bilgi sunduk. Anayasa Mahkemesi'ne yapılan zorla kaybetmelere ilişkin bireysel başvuruların süresi içinde yapılmadığı gerekçesiyle kabul edilemez bulunmasını ve AİHM tarafından verilmiş ihlal kararları bulunmasına rağmen Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri gerekçe gösterilerek yeniden yargılama yapılmaması konusundaki eleştirilerimizi Bakanlar Komitesi'ne ilettik.

İzlemesi devam eden bu gruplara diğer sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde bildirimde bulunmaya 2023 yılında da devam edeceğiz.

DİYALOG TOPLANTISI - 16 ARALIK 2022

Bakanlar Komitesi önündeki izleme faaliyetlerine sivil toplum örgütlerinin katılımını artırmak ve farklı kurumlar arasındaki işbirliğini genişletmek amacıyla 16 Aralık 2022 tarihinde Etkiniz AB Programı desteği ile bir diyalog toplantısı gerçekleştirdik. Toplantıya Kural 9.2 bildirimini yapmış veya yapmayı planlayan barolar ile sivil toplum kuruluşlarından 33 temsilci katıldı. Toplantı sonrasında kurumlar arası işbirliğini ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmak amacıyla bir iletişim ağı oluşturuldu.

BİR ORTAK ÖĞRENME DENEYİMİ: HAFIZA VE GENÇLİK

Hafıza ve Barış Çalışmaları programı kapsamında, 2021 yılı başında, Türkiye ve dünyadaki güncel hafızalaştırma çalışmalarını ve mücadelelerini genç kuşakla tartışmayı hedefleyen Hafıza ve Gençlik projesini hayata geçirdik.

İlk ayağı bir yıl boyunca Chrest Vakfı ve Heinrich Böll Stiftung desteğiyle yürütülen Hafıza ve Gençlik projesi kapsamında, 18-25 yaş arasında bulunan 20 genç ile atölyeler düzenledik. Ardından da kendi hafızalaştırma projelerini gerçekleştirmeleri için destek sunduk. Projenin 2023 sonuna dek sürecek ikinci ayağında ise bu kez 20-30 yaşları arasında 16 genç ile çalışıyoruz.

Resmî özürlerden imza kampanyalarına, sömürge sonrası araştırmalardan Black Lives Matter hareketine, yeni hafıza mekânlarının inşasından heykel yıkımlarına geçmişin mirasının küresel olarak kamusal alanda gittikçe daha görünür ve tartışılır hale geldiği bir dönemdeyiz. Dolayısıyla geçmişin ağır travmalarını bugünün genç kuşağıyla yenilikçi, umutlu ve yüzü geleceğe dönük bir dille konuşma imkânı arama ihtiyacı hissettik.

Proje, katılımcılarını eleştirel ve özgür fikirlerin baskı altına alındığı bir ortamda, toplumsal hafızanın yaratıcı ifade biçimlerini birlikte aramaya davet ediyor. Bu davet, farklı mekân, zaman ve topluluklara dair bastırılan ve susturulan geçmişin günümüze yansımalarına, sonraki nesillerde bıraktığı izlere ve farklı hatırlanma biçimlerine odaklanıyor.

HAFIZA VE GENÇLİK - 2021

Mart-Temmuz 2021 arasında Özgür Sevgi Göral, Barış Ünlü, Pınar Sayan, Göze Orhon, Hazal Özkalkan, Besna Tosun, Kayuş Çalıkman Gavrılof, Nesi Altaras, Norayr Olgar, Ayça Damgacı ve Ayça Çiftçi'nin kolaylaştırıcılığında 10 atölye düzenledik. Atölyelere paralel olarak katılımcılar, kolaylaştırıcılarla çalışma alanları üzerine, Hafıza Merkezi'nin Medium hesabında yayımlanan söyleşiler yaptı.

Proje başladığında COVID-19 salgını devam ettiği için katılımcıların fiziksel olarak bir araya gelmesi ancak 19-21 Ağustos 2021 tarihlerinde Antakya'ya yapılan saha gezisi ile mümkün oldu. Bu gezinin ardından 6-7 Kasım 2021 tarihlerinde de İstanbul'da bir kapanış toplantısı yaptık. Toplantıda, projenin ilk dönemi değerlendirildi, katılımcılar yürüttükleri projeleri sundu ve 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı ziyaret edilerek hafıza mekânlarına ilişkin bir atölye düzenlendi.

Tamamlanan Projeler

Atölye programının sonunda gençler bireysel ya da grup çalışması halinde blog, video ve e-kitap formlarında bitirme eserleri yayımladı. Proje takvimiyile sınırlı olmadan üzerinde çalışmaya devam etme olanağı buldukları projeler şöyle:

- **Mekânın Cinsiyeti:** Proje katılımcımız Seval Siğinç'in hazırladığı blog, farklı sosyal arka planlardan ve nesillerden kadınların mekân deneyimlerini biriktirerek kolektif bir hafıza yaratmayı amaçlıyor.
- **Göz Kararı:** Proje katılımcılarımız Akarsu Demirkol, Burçin Bahar Güler, Sidar Tekin ve Zeynep Kılıç tarafından hazırlanan blog, Türkiye'deki etsiz sofraların ve yemek tariflerinin hafızasını tutuyor. Katılımcıların ailelerindeki kadınlardan aktardıkları vejetaryen ve vegan tarifler aracılığıyla kadınların görünmeyen ev içi emek deneyimleri ve iç göçe ilişkin konular da ön plana çıkıyor.
- **Dans, mekân, hafıza: Hasankeyf'i anlatan bir performans denemesi:** Proje katılımcımız Nazlı Durak, daha önce hiç görmediği Hasankeyf'in mekân hafızasını beden ve dans aracılığıyla aktardığı performans çalışmasından bir video üretti ve bu üretime eşlik eden güncelyi bir blog üzerinden yayımladı.
- **Öldürülmeselerdi Arkadaşlarımız Olacaklardı: Kürt İllerinde Çocuklara Yönelik Yaşam Hakkı İhlalleri:** Proje katılımcılarımız Yasemin Soydan, Medzan Nakçi ve Xemgin Yusuf Görücü, atölyeler sonunda "çocuk/luk hafızası" üzerine bir çalışma başlatmış ve Kürt illerinde 2000 yılından bu yana öldürülmüş çocukların hikâyelerinin peşine düşmüştü. Yoğun bir veri derleme ve saha araştırması sonucunda çalışmalarını bir e-kitap haline getirdiler. Ekip, 2000-2020 yılları arasında gerçekleşen çocuk yaşam hakkı ihlallerine dair veriyi İnsan Hakları Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Mazlum-Der ve Gündem Çocuk Derneği'nin yıllık ve aylık raporlarından derledi. Oluşturulan veri tabanına göre, söz konusu yıllar arasında, Kürt illerindeki silahlı çatışmalar ve çatışma artıkları sebebiyle kolluk güçleri tarafından 385 çocuk öldürüldü ve 850 çocuk yaralandı.
- **Hafızayı Queerleştirmek:** Proje katılımcımız Berfin Atlı, yürüttüğü sözlü tarih çalışması sonucunda bir video hazırladı. Kartopu örnekleme tekniği ile toplam sekiz queer özne ile yapılmış sözlü tarih görüşmesinden dördünü odağına alan video, kişisel ve mahrem eşyaların işaret ettiği kolektif tarihsel süreçlerin izini sürüyor.

HAFIZA VE GENÇLİK - 2022-2023

Projenin ikinci ayağı, 2-3 Temmuz 2022 tarihlerinde düzenlenen açılış toplantısıyla başladı ve 2023 yılı sonuna dek sürecek. İkinci etapta yaşları 20-30 arasında, toplam 16 gence yönelik bir atölye serisi düzenliyoruz ve katılımcıların kendi hafızalaştırma projelerini gerçekleştirmeleri için proje danışmanlarımız Ahu Öztürk, Foti Benlisoy, Seda Altuğ ve Sema Semih ile birlikte destek sunuyoruz.

Gençlerin hafıza sahasında aktif bir rol oynayıp seslerini duyurabilmeleri için Hafıza Merkezi dijital platformlarına katkı sunmalarını da teşvik ediyoruz. Memorialize Turkey web sitesinin içeriğini zenginleştirmek amacıyla hazırlanan yazı ve röportaj gibi içerikleri Medium hesabımızda paylaşıyoruz. Bugüne kadar ortaya çıkan içerikler şöyle:

- Mahmut Demir - *Musa Anter Hafıza Sahaları* içeriği için Dicle Anter ile söyleşi: [Cezasızlık politikalarına karşı Apê Musa'yı hatırlamak](#)
- Pelda Vesek - *Cumartesi Anneleri/İnsanları* içeriği için Besna Tosun ile söyleşi: [Bir yanda hüznün, bir yanda dimdik bir yaşam](#)
- Musa Can Durmaz - *Cins Adımlar: Toplumsal Cinsiyet ve Hafıza Yürüyüşleri* tarihçesi: [Feminist Hikâye Anlatıcılığı: Bir Sınırları Aşma Pratiği](#)
- Zilan Turgut - *Anıt Sayaç: Şiddetten Ölen Kadınlar İçin Dijital Anıt* içeriği için Meltem Şahin ile söyleşi: [Unutmamak ve duyurmak üzerine bir çaba: "Birinin acısı öbürüne geçmiyor"](#)

Atölyeler

Katılımcılar, açılış toplantısında gerçekleştirilen fikir alışverişleri sonrasında kendi projelerinin ne olacağına karar verdi. Biz de bu projelere destek olmak üzere, belirli yönetsel becerilerin güçlendirilmesine yönelik atölyeler kurguladık. 31 Ekim 2022'de Adnan Çelik kolaylaştırıcılığında yürütülen *Saha Metotları Atölyesi* çevrimiçi olarak gerçekleşti. Yine çevrimiçi mecrayı kullanarak 14 Kasım'da Seda Altuğ ve Foti Benlisoy ile *Araştırma Metotları* ve 24 Kasım'da Sema Semih ile *Tarihe Toplumsal Cinsiyet Açısıyla Bakmak* başlıklı atölyeleri düzenledik. 16 Aralık'ta Hafıza Merkezi ofisinde gerçekleşen Takip Atölyesi'ni 19 Aralık'ta Meryem Yavuz Arık ve Ahu Öztürk ile *Videoyu Hafızalaştırmak için Kullanma Atölyesi* takip etti.

Hafıza Sohbetleri

Katılımcıların mevcut hafızalaştırma çalışmalarını aktif bir şekilde takip edebilmeleri ve aralarında akran bilgi aktarımı yapabilmeleri için, her ayın ilk çarşamba günü *Hafıza Sohbetleri* düzenleniyor. Her sohbetin konusunu, genç katılımcılardan biri belirliyor. Gönüllü olan kişi konuyu belirledikten sonra, diğer gençlerin konuya dair fikir edinmesi için yazılı ve görsel kaynakları Padlet sayfasına yüklüyor. Sohbetin yapılacağı gün, gönüllü olan kişi moderasyon rolünü de üstlenerek, buluşmanın tamamını istediği şekilde yapılandırıp, yönlendiriyor.

1. Hafıza Sohbetleri: *Helalleşme, Hesaplaşma, Yüzleşme* – 12 Ekim 2022, Çevrimiçi
2. Hafıza Sohbetleri: *Ölüye Saygı ve Yas Hakkı* – 2 Kasım 2022, Çevrimiçi
3. Hafıza Sohbetleri: *Karşı Anıt / Hafızalaştırma Çalışmaları ve Sanat* – 14 Aralık 2022, Çevrimiçi
4. Hafıza Sohbetleri: *Podcast Nasıl Yapılır?* – 4 Ocak 2023, Çevrimiçi
5. Hafıza Sohbetleri: *Çatışma Bölgelerinde Görüşme Yapma ve Veri Toplama Deneyimleri* – 1 Şubat 2023, Çevrimiçi

Antakya Saha Ziyareti

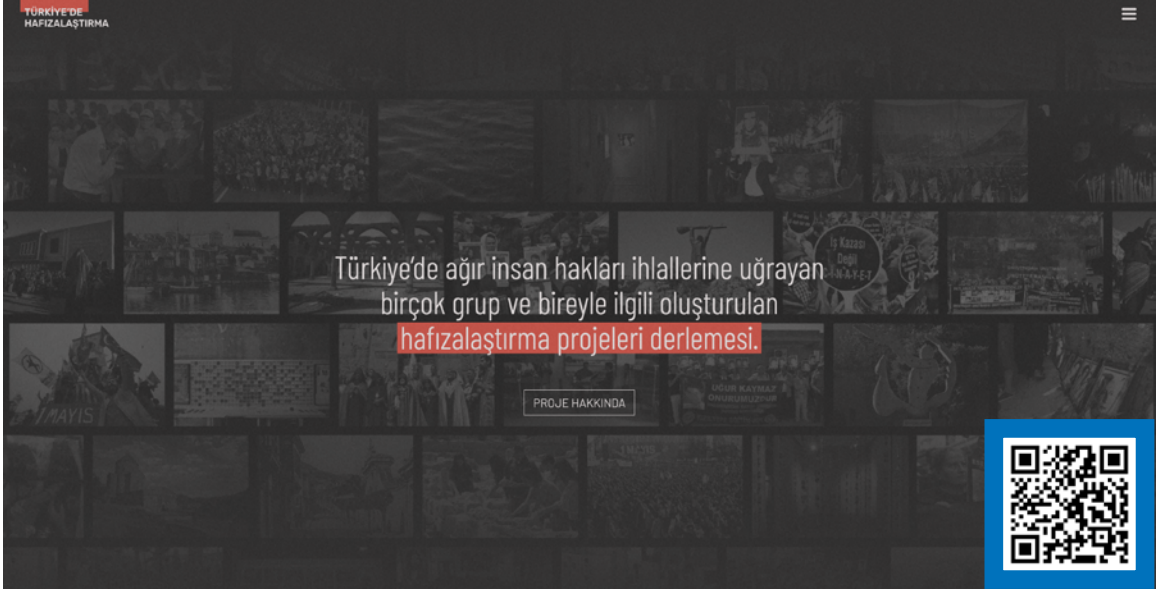
16 katılımcımız ve 4 proje danışmanımız ile birlikte Antakya'ya bir saha gezisi düzenledik. 8–11 Eylül 2022 tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz saha gezisi sırasında Ali İsmail Korkmaz Vakfı'na misafir olduk, Zenginler Atölyesi ile Armutlu mahallesinde bir hafıza turu gerçekleştirdik, Vakıflı Köyü'nü ve köy içinde yer alan Musadağ Müzesi'ni ziyaret ettik, danışmanlarımızdan Dr. Seda Altuğ'dan Hatay'ın kent tarihini dinledik.

TÜRKİYE'DE HAFIZALAŞTIRMA

Memorialize Turkey, yeni haliyle artık söyleşi ve deneme yazısı formatına da ev sahipliği yapıyor.

2013 yılında yayına giren ve en son 2019 yılında güncellenen Memorialize Turkey (Türkiye'de Hafızalaştırma) web sitesinin yıllar içinde hafızalaştırma çalışmalarında yaşanan değişim ve dönüşümü takip edebilmesi için aralıklarla yenilenmesi gerekiyordu. Bu amaçla, hafıza çalışmalarını detaylı şekilde anlatan içerikler gözden geçirildi, 2019 sonrası yaşanan değişiklikler belirlendi ve gerekli güncellemeler yapıldı.

İçeriklerin güncel kalabilmesi ve web sitesinin daha dinamik olması için altyapıda değişikliğe gidildi. Memorialize Turkey, yeni haliyle artık söyleşi ve deneme yazısı formatına da ev sahipliği yapıyor. Örneğin, bahsi geçen hafızalaştırma çalışmalarının hayata geçirilme süreçlerini daha iyi anlamak için, bu süreçlerde aktif rol almış insanlarla bir seri görüşme yapıldı ve içerikler bir de bu açıdan genişletilmiş oldu.

Ayrıca Hafıza ve Gençlik projesinin ikinci aşamasında bursiyerimiz olan gençler, bu çalışmalardan bir veya birkaçını seçerek yine ilgili kişilerle görüşmeler yapıp söyleşi formatına katkıda bulunuyorlar. Son olarak, gençler literatür taramasına, arşiv çalışmasına ve saha araştırmasına dayanarak yazdıkları denemeleri yeni web sitesinde paylaşabiliyorlar.

TÜRKİYE'DE BARIŞ SAVUNUCULUĞUNU GÜÇLENDİRMEK

“Türkiye’de Barış Savunuculuğunu Güçlendirmek” projesi ile sivil toplumun barış savunuculuğu kapasitesini ve olası bir barış sürecine katkı sunma potansiyelini artırmayı hedefliyoruz.

Olof Palme International Center desteğiyle yürüttüğümüz bu proje ile Türkiye’de sivil toplumun barış savunuculuğu kapasitesini ve olası bir barış sürecine katkı sunma potansiyelini artırmayı hedefliyoruz. Bu genel hedef doğrultusunda proje yeni bir barış sürecinin inşasında önemli olan konu başlıklarında bilgi üretimini artırmayı, kurumlar arasında işbirliğini güçlendirmeyi ve gençlerin barış alanıyla kurduğu ilişkiyi cesaretlendirmeyi amaçlıyor.

ARAŞTIRMA SERİSİ

Proje kapsamında, Türkiye’de toplumsal diyalog ve barış inşasına katkı sunmak amacıyla bir dizi rapor yayınladık. 2013’te başlayıp 2015’e kadar devam eden Barış Süreci boyunca sıkça tekrar edilen demokratikleşme, ademi merkezilik ve yerel yönetimlerin rolü, kolektif ve kültürel haklar, geçiş dönemi adaleti ile geçmişle hesaplaşma gibi kavramların güncel siyaset içinde yaşadığı dönüşümün izini sürerek tartışmaları barış alanına çekmeye yardımcı olacak araştırmalar yürütmeye çalıştık.

- Cuma Çiçek, *Kürt Meselesi ve Siyasi Barış Bağlamında Güç Paylaşımı ve Ademi Merkezîyet* (Türkçe, İngilizce, Kürtçe)

Serinin ilk araştırması, Kürt meselesi kapsamında siyasi barış ve güç paylaşımı konusunu ele alıyor. Akademisyen Cuma Çiçek'in yürüttüğü araştırma sonucunda yayımladığımız rapor, "Güç paylaşımı bağlamında ademi merkezîyet, Türkiye'nin Kürt meselesinde siyasi barışı sağlayabilir mi?" ve "Güç paylaşımı kapsamında ademi merkezîyet, Kürt meselesinden öteye neler vaat ediyor?" sorularından hareketle ademi merkezîyetin imkânlarını ve sınırlarını, 2013-2015 Çözüm Süreci ve sonrasında merkeze olarak tartışıyor.

- Nesrin Uçarlar, *Türkiye'de Barışçıl Bir Hakikat Arayışı ve Irkçılıkla Yüzleşme* (Türkçe, İngilizce, Kürtçe)

Nesrin Uçarlar tarafından kaleme alınan ikinci araştırma, hakikat-sonrası çağda barışçıl hakikat arayışına odaklanarak Türkiye'deki hakikat rejiminin inşası, işleyişi, mukavemeti ve krizini inceliyor. Hakikat rejimi ile ırkçılık arasındaki ilişkinin izini süren rapor, Türkiye'de ırkçılık olmadığına dair yaygın kaniya karşı geçmişle yüzleşme ve barış sürecinin olası kritik noktalarına değiniyor. Türkiye'nin hakikat rejiminin kuruluşuna, işleyişine, mukavemetine ve esnekliğine kaynaklık eden olguyu ırkçılık olarak nitelendirmenin mümkün, gerekli ve yararlı olduğu düşüncesine dayanan bu çalışma, Türkiye'deki ırkçılığın hedeflerinden biri olan Kürt halkının, geçmişte ve bugün maruz kaldığı adaletsizlikleri ve devlet şiddetini görünür ve hesabı sorulabilir kılmak, resmî hakikat rejimine itirazını dile getirmek üzere yürüttüğü geçmişle yüzleşme, hakikat arayışı ve barış mücadelesini yeniden düşünme niyeti taşıyor.

- Yasin Sunca, *Küresel Dünyanın Bölgesel Kürt Sorunu: Zihniyetler, Siyasetler, Jeopolitik Dinamikler* (Türkçe, İngilizce, Kürtçe)

Akademisyen Yasin Sunca tarafından kaleme alınan üçüncü araştırma, "Kürt siyasal alanı"nın iç dinamiklerini ve bu dinamiklerin 2000'lerin başından beri nasıl bir dönüşüm geçirdiğini, bu dönüşümün jeopolitik boyutlarını da hesaba katarak inceledi. Raporun lansmanı için düzenlediğimiz webinar'da Sunca'ya Hamburg Üniversitesi'nden Dr. Arzu Yılmaz ile Uluslararası Af Örgütü'nden Güney Yıldız'ın eşlik ettiği bir webinar düzenlendi. Kürt sorununun jeopolitik, bölgesel ve küresel boyutlarıyla beraber tarihselliğiyle de ele alındığı ve sorunun salt siyasi aktörlerin değil, etkilenen öznelere ve toplumsal kesimlerin de hesaba katılmasıyla birlikte anlaşılmasına katkıda bulunmaya çalışan bir tartışma ile raporun çıktıkları ele alındı.

- Onur Bakiner, *Geçiş Dönemi Adaletinin Yokluğunda Resmî Hakikat Arayışı: Türkiye'de Meclis Araştırma Komisyonları* (Türkçe, İngilizce, Kürtçe)

Araştırma serisinin akademisyen Onur Bakiner tarafından kaleme alınan dördüncü raporu, 1997-2013 yılları arasında siyasî şiddet ve insan hakları ihlalleriyle ilgili konuları araştırmak üzere kurulan dört TBMM araştırma komisyonunu belgeleyip analiz ederek ileride kurulacak komisyonlar için yol gösterici bilgiler sunuyor. Raporun genel amacı, meclisin bir komisyonu olarak veya ondan bağımsız olarak hakikat arayışını yürütmek üzere ileride kurulacak bir kurulun, geçmişteki bu girişimlerin başarılarını geliştirmek ve eksikliklerini aşmak için yapabileceklerini ve yapması gerekenleri tartışmak için zemin hazırlamak.

GEÇMİŞİ KONUŞMAK, BARIŞA ALAN AÇMAK PANELLERİ

Aynı proje kapsamında dünyada ve Türkiye’de hakikat arayışı, ırkçılık, adalet talebi ile toplumsal barışa dair farklı deneyim ve yaklaşımları konuşacağımız bir panel serisine başladık. “Geçmiş Konuşmak, Barışa Alan Açmak” başlıklı serinin temaları, Hafıza Merkezi’nin ana çalışma alanlarını yansıtmakla birlikte, Türkiye’de barış inşasına yönelik çalışmaların yapısal unsurlarını teorik ve pratik bağlamlarda tartışmayı mümkün kılacak şekilde seçildi.

9 Mart 2022 tarihinde gerçekleşen ilk oturumda Nesrin Uçarlar, Betsy Penso ve Yıldız Önen, Meltem Aslan moderatörlüğünde “İrkçilikle Yüzleşmek” başlıklı panelde bir araya geldi. İrkçiliğin Türkiye’deki tezahürlerini ve bu ırkçılıkla nasıl yüzleşebileceğimizi konuştuk. Konuşmacılarımızla, Türkiye’de farklı gruplara yönelen ırkçılığın yapısal temellerini, ırkçılığın gündelik hayattaki izlerini ve ırkçılıkla karşılaşan grupların mücadele yöntemlerini tartıştık.

30 Mart 2022 tarihinde gerçekleşen ikinci oturumda Nisan Alıcı, Onur Bakiner ve Yeşim Yaprak Yıldız, Noémi Lévy-Aksu’nun moderatörlüğünde “Barış İnşasında Meclisin Rolü”nü konuştu. Geçmişle yüzleşme mekanizması olarak Meclis Araştırma Komisyonlarının rolünün ele alındığı panelde, dünyadan ve Türkiye’den örnekler tartışıldı; devlet şiddeti ve Kürt meselesi bağlamında komisyonların elde ettiği sonuçlar, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş sonrası meclisin rolünde yaşanan değişimler, komisyonların mevcut durumu ve muhalefetin gündeme getirdiği “helalleşme” niyetinin somut bir sürece dönüşmesi ihtimalinde meclisin üstlenmesi gereken rol ele alındı.

27 Nisan’daki üçüncü oturumda Özlem Zingil’in moderatörlüğünde Aslı Odman, Duygu Dağ ve Murat Deha Boduroğlu “Onarıcı Adalet Yaklaşımları” başlığında bir araya geldi. Farklı adalet arayışı perspektiflerini birlikte düşünmek üzere, adalet arayışının değişen araçlarına (belgeleme, raporlama, saha araştırması, savunuculuk, nöbet tutmak) ve mekânlarına farklı mücadele deneyimleri üzerinden bakmayı deneyen panelde cezalandırıcı adalet perspektifinde fail ile devlet arasında gerçekleşen hesap sorma-hesap verme ilişkisinin sınırları ele alındı.

21 Haziran’da Dilan Kaya ve Nihal Soğancı, “Çatışmalı ve Bölünmüş Kentlerde Hafıza ve Mekân” başlıklı dördüncü oturumda Veli Aksoy’un moderatörlüğünde bir araya geldi. Diyarbakır Suriçi ve Kıbrıs Lefkoşa üzerinden, çatışmaların kentlerin tarihi dokusuna ve hafızasına etkileri konuşuldu. Kentlere yapılan mekânsal müdahaleler ve kentlerin geçirdiği sosyal, kültürel dönüşümler ele alındı. Kent ve mekânların hafızasını korumak için yürütülen çalışmalar, bu çalışmalarda bir mücadele alanı olarak sanatın işlevsel yönüne değinildi.

Serinin son oturumu 30 Kasım’da Ece Koçak’ın moderatörlüğünde bir araya gelen Cihan Erdal, Derya Fırat ve Leyla Neyzi’nin “Türkiyeli Gençlerin Geçmiş Algısı ve Gelecek Tahayyülü” başlıklı konuşmaları ile gerçekleşti. “Nasıl bir gençlik çalışmaları?” sorusuyla yola çıktığımız panelde, Türkiye’de çatışmalı sürecin tekrar başlaması ve barış bildirisini imzalayan akademisyenlerin görevlerinden uzaklaştırılmasının ardından Kürt meselesi, Ermeni soykırımı gibi konularda akademik çalışma/etkinlik yürütmenin zorlaştığı bir dönemde gençlerin geçmişle kurduğu ilişki ve hakikat arayışının nasıl dönüştüğü ele alındı. Hak mücadelesi yürüten gençlerin deneyimleri üzerinden yeni örgütlenme yöntemlerine ilişkin örnekler ele alındı. Panelde ayrıca kuşak ve zaman kavramlarını, gençleri araçsallaştıran “gençlik” tanımlarına karşı gençlerin kendi algı, tanım ve deneyimlerini konuşma fırsatı bulduk.

ÇATIŞMALI VE BÖLÜNMÜŞ KENTLERDE MEKÂNSAL HAFIZA: DIYARBAKIR VE LEFKOŞA

Diyarbakır Suriçi ile Kıbrıs Lefkoşa, şiddet ve baskı mekanizmalarıyla hem fiziki hem de anlatsal olarak bölünmüş iki kent. Home for Cooperation (Dayanışma Evi) ile birlikte 2022 sonbaharında, bu iki kentin mekânsal hafızasının izini sürmek üzere atölyeler düzenledik. Proje sonunda Çatışmalı ve Bölünmüş Kentlerde Mekânsal Hafıza: Diyarbakır ve Lefkoşa başlıklı bir video hazırlandı.

Söz konusu atölyelerin ilki, 29-30 Ekim 2022 tarihlerinde Diyarbakır'da, ikincisi ise 5-6 Kasım 2022 tarihlerinde Lefkoşa'da gerçekleşti. Dilan Kaya, Nihal Soğancı ve Veli Aksoy'un yürütücülüğünde, atölyeye katılan gençlerin bu iki kente dair hâkim anlatının ötesine geçen hikâyeleri keşfetme süreçleri takip edildi ve mekânsal hafızayı nasıl yeniden kurduklarına, çatışma ve yerinden edilmenin ardından gelen yası nasıl dönüştürdüklerine dair izlenimler paylaşıldı.

Atölyeler temel olarak hafıza turu ve kolaj çalışmasına yaslanan yapıda kurgulandı. Diyarbakır ve Lefkoşa sokaklarında, çokkültürlü yaşamın izlerini taşıyan alanlarda yapılan yürüyüşlerde iki kentin çok katmanlı hafızası üzerine konuşuldu. Her iki kentte ilk gün yürüyüş sırasında çekilen fotoğraflar, ertesi gün kent hafızasının kişisel anlatılarla yeniden nasıl inşa edildiği deneyimi için kolaj atölyelerinde bir araya getirildi. Proje sonunda hazırlanan videolar, hafıza turu ve kolaj atölyesi deneyimlerini kamuoyuyla paylaşmak, tartışmaya açmak için dört dilli (Türkçe, İngilizce, Kürtçe, Yunanca) olarak hazırlandı.

Neden Diyarbakır ve Lefkoşa?

Diyarbakır ve Lefkoşa, tarih boyunca çokkültürlü yaşam pratiğinin süregeldiği iki kent. Deneyimlenen çatışma ve bölünmenin benzer olduğu kadar biricik de olan etkilerini daha iyi görebilmek, mekânsal hafızayı irdelemek ve iki kent arasında bağ kurabilmek için Diyarbakır ile Lefkoşa'yı seçtik.

Diyarbakır Suriçi, tarih boyunca yaşamın kesintisiz sürdüğü, birçok kültüre ev sahipliği yapan bir yaşam alanı. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanı'yla Temmuz 2015'te UNESCO Miras Alanı ilan edilen Suriçi, Aralık 2015 – Mart 2016 arasındaki çatışmalar sonrasında yıkıldı. Devamında gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmalarıyla fiziki, sosyal ve kültürel dokusunu kaybettiği bir değişim yaşadı.

Kıbrıs'ın Başkenti Lefkoşa, 1950'lerin sonuna doğru başlayan toplumlarası çatışmalar sonrası, 1974'te Türkiye'nin askerî müdahalesiyle bölündü. 1975 yılında, Nüfus Değişim Anlaşması sonrasında Kıbrıslı Türkler adanın kuzeyine, Kıbrıslı Rumlar ise güneyine yerleşti. Nisan 2003'te, ara bölge 30 yıl sonra ilk kez geçilebilir hale geldi. Geçiş noktalarının ilki Dayanışma Evi'nin de yer aldığı Ledra Palace oldu. Geçişlerin başlaması, kentin geçmişini ve kaybolan hikâyelerini sorgulama ve hatırlama pratiklerini de tetikledi.

HAK SAVUNUCULARINI SAVUNMAK

“Türkiye’de İnsan Hakları Savunucularının Rolü ve Korunmasının Güçlendirilmesi” başlıklı projeyi Hafıza Merkezi, Eşit Haklar İçin İzleme Derneği ve Hollanda Helsinki Komitesi ortaklığında Eylül 2018 - Mayıs 2021 tarihleri arasında yürüttük. Bu proje kapsamında iki rapor ve bir podcast serisi ürettik.

Savunmasız Yargılama raporu avukatların artan şekilde maruz kaldığı baskı ve haklarının sınırlandırılmasını kayıt altına almak amacıyla DİSK Basın-İş Genel Başkanı, gazeteci Faruk Eren tarafından hazırlandı. Rapora Avukatlar için Avukatlar (Lawyers for Lawyers – L4L) da bu alandaki uzmanlığı ile katkı sağladı.

Raporun hazırlıkları sürerken Baroların Avukatlık Kanunu’na yönelik değişikliklere karşı gerçekleştirdiği Ankara yürüyüşü ve takip eden eylemler tüm yoğunluğuyla devam ediyor, tutuklu avukatlar Ebru Timtik ve Aytaç Ünsal adil yargılanma hakkı için cezaevinde başlattıkları açlık grevini sürdürüyordu. Tüm bu koşullar altında geçmişten bugüne mesleğin engellenmesine ilişkin son 20 yılın farklı dönemlerine genel bir bakış sunan rapor, Türkiye’de savunmanın uğradığı baskıları 1993 yılında aralarında Tahir Elçi’nin de bulunduğu 30’a yakın avukatın gözaltına alındığı dosyadan başlayarak kayıt altına alıyor.

OHAL Rejiminde İşçilerin Kollektif Hakları: Avrupa Kökenli İlişkili İşletmelerde Sendikal Örgütlenme Hakları raporu, Kocaeli Üniversitesi’ndeki görevinden KHK ile ihraç edilen, Kocaeli Dayanışma Akademisi üyesi, emek mücadelesi üzerine araştırmaları ile bilinen Hakan Koçak tarafından kaleme alındı.

Bu rapor, Türkiye’de emek hak ihlallerinin 2016’da resmî olarak ilan edilen OHAL’le nasıl daha da derinleştiğini ele alıyor. Raporda özellikle ILO’nun temel sözleşmeleri ile güvence altına alınan sendikal ayrımcılığa karşı korunma, sendika özgürlüğü, toplu iş sözleşmesi ve grev hakkı, barışçıl toplu eylem hakkı ve daha geniş olarak da ifade ve gösteri hakkı bağlamlarında, Türkiye’de emek hak ihlallerinin yoğun biçimde sürdüğüne dair örnekler yer verildi.

Türkiye’de Toplantı ve Gösteri Hakkı, İfade Özgürlüğü ve Hak Savunucuları adlı podcast serisinde üç temel insan hakkını ve bu hakların kullanımına ilişkin kısıtlamaları ele aldık. Gazeteci Beril Eski’nin sunduğu, Türkçe ve İngilizce 6 bölüm üretilen podcast serisi kapsamında ele alınan konular toplantı ve gösteri hakkı, ifade özgürlüğü ve hak savunucuları, konuklar ise hak savunucuları Murat Çelikkan, Emma Sinclair-Webb, Yaman Akdeniz, Kerem Altıparmak, Umut Özcan ve İdil Mahmutoglu oldu.

Bu iki rapor ve podcast serisi Hafıza Merkezi, Eşit Haklar İçin İzleme Derneği ve Hollanda Helsinki Komitesi olarak yürüttüğümüz “Türkiye’de İnsan Hakları Savunucularının Rolü ve Korunmasının Güçlendirilmesi” projesi kapsamında hazırlandı.

HUMAN RIGHTS PODCAST: FREEDOM OF ASSEMBLY, FREEDOM OF EXPRESSION AND RIGHTS DEFENDERS IN TURKEY
More Pressing Than Ever: Human Rights Defenders in Turkey

HOST
Beril Eski

GUEST SPEAKER
Emma Sinclair-Webb
Human Rights Defender
Human Rights Watch

BİRBİRİMİZE İHTİYACIMIZ VAR: HAKLARA DESTEK

48 sivil toplum örgütünü desteklediğimiz Haklara Destek Programı'nın birinci dönemi Ekim 2021'de düzenlenen kapanış toplantısıyla sona erdi.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu'nun finansmanı ile Hafıza Merkezi ve Heinrich Böll Stiftung (HBS) ortaklığında oluşturulan "İnsan Haklarının Güçlendirilmesi ve Dayanıklılığının Artırılması: Türkiye'de İnsan Haklarını Destekleme Mekanizması" programının ilki tamamlandı.

İnsan hakları ve katılımcı demokrasinin gelişmesine katkı sağlamayı hedefleyen program neticesinde Temmuz 2020- Haziran 2021 tarihleri arasında 48 küçük ve orta ölçekli hak temelli örgüte hibe ve kapasite gelişim desteği sağlandı. Program için özel olarak hazırlanan ihtiyaç analizi aracı sayesinde, yararlanıcı kurumlara birebir destek veren rehberlerin kolaylaştırıcılığında, 12 ayrı konuda kurumsal gelişim desteği sağlayacak mekanizmalar oluşturuldu. Bir senelik program boyunca:

- 200 katılımcı ile 4 çevrimiçi deneyim paylaşım etkinliği,
- Finansal sürdürülebilirlik, stratejik planlama ve savunuculuk konularında 48 örgütün katılımıyla 15 güne yayılan kapasite gelişim seminerleri,
- 7 farklı çalışma alanında toplam 41 örgütün katılımıyla atölyeler,
- 40 örgüte 1296 saat birebir uzmanlık çalışması gerçekleştirildi.

Haklara Destek Programı 18-19 Ekim 2021 tarihinde gerçekleştirilen kapanış toplantısı ile sona erdi. Program boyunca devam eden pandemi nedeniyle yüz yüze yapılan ilk ve son toplantıya dokuz kurumun temsilcileri tamamen

çevrimiçi katılırken, 39 kurumun temsilcileri 16 ay sonra ilk kez fiziksel olarak buluştu. Üç gün süren programda altı başlıkta oturumlar, paralel forumlar, film gösterimi ve beden perküsyon atölyesi vardı. Kapanış toplantısı "Birbirimize İhtiyacımız Var" sloganıyla sona erdi.

Bu programın en önemli çıktısı da yararlanıcı örgütlerin destekleri ile hazırlanan *Türkiye'de Daralan Demokratik Alan ve COVID-19 Salgını 2020-2021* raporu oldu. Rapor, Haklara Destek Programı proje ekibi ve örgüt temsilcilerinin daralan demokratik sivil alan ile COVID-19 sorunlarına dair ürettikleri çözüm önerilerini bir araya getirdi. Raporda; özellikle son iki yılda salgınla beraber sivil toplum örgütlerini daha da fazla etkileyen kısıtlamalar, bunların çalışma alanına ve hedef kitlelere etkisi, katılımcı örgütlerin deneyimleri ve yereldeki perspektiflere dayanarak ele alındı.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

HAK SAVUNUCULARINA YÖNELİK YILDIRMA

POLİTİKALARI

2021-2022 döneminde hak savunucularının karşı karşıya kaldığı riskleri belgelemeye, kaydını tutmaya devam ettik. Bu çabanın ürünlerinden biri, Sessiz Kalma: Hak Savunucularına Yönelik Yıldırma Politikaları 2015-2021 başlıklı rapor oldu.

Hafıza Merkezi olarak, 2015 ve 2016 yıllarında Türkiye'yi bütünüyle etkisi altına alan Kürt sorununun çözüm sürecinin sona ermesi ve darbe girişimi gündemlerine bağlı olarak temel insan haklarının erozyona uğraması ve sivil alanın daralması karşısında hak örgütlerinin ve hak savunucularının desteklenmesini yeni bir çalışma alanı olarak tanımlamıştık.

2021-2022 döneminde hak savunucularının karşı karşıya kaldığı riskleri belgelemeye, kaydını tutmaya devam ettik. Bu çabanın ürünlerinden biri, *Sessiz Kalma: Hak Savunucularına Yönelik Yıldırma Politikaları 2015-2021* başlıklı rapor oldu.

Rapor, *Sessiz Kalma* web sitesinde profillerine yer verdiğimiz risk altındaki hak savunucularının son yıllarda maruz kaldıkları idari ve yargısal engellemeler ile medya karalamalarına dair bir analiz sunuyor. Bu analiz bize sivil alanı kısıtlayan müdahalelerin sivil toplumun faaliyetlerini sekteye uğratacak yeni yasalar çıkarmaktan, bilhassa terörle mücadele ve ulusal güvenlik yasaları olmak üzere yürürlükteki mevzuatı kötü niyetli bir biçimde uygulamaya, idari ve yargısal yetkileri suistimal etmeye ve medya organlarını kontrol altına alıp asılsız haberler yaparak karalama kampanyaları düzenlemeye varan çok çeşitli biçimlerde gerçekleştirildiğini gösteriyor. Tüm bu müdahalelerin bir panoramasını çizen rapor, sorunları tespit etmek ve bunlara karşı hayata geçirilebilecek yenilikçi ve yaratıcı direniş stratejilerinin saptanmasına vesile olmak hedefiyle yazıldı.

Raporun lansmanını 10 Mayıs Salı günü Postane İstanbul'da yaptık. Bu etkinlikte hem raporumuzun bulgularını paylaştık hem de ilgili paydaşlarla bir araya gelerek Türkiye'de faaliyet gösteren hak savunucularının karşı karşıya kaldığı müdahaleleri ve bu müdahaleler karşısında mücadele imkânlarını üç oturumdan oluşan panelde konuştuk.

PANEL: SESSİZ KALMA: HAK SAVUNUCULARINA YÖNELİK YILDIRMA POLİTİKALARI 2015-2021

Tarih: 10 Mayıs Salı 2022

Yer: Postane İstanbul

Program

Açılış Konuşması: Tarık Beyhan
(Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi)

Oturum 1: *İnsan Hakları Mücadelesinin Kriminalize Edilmesi:* Adalet Kaya (Rosa Kadın Derneği), Eren Keskin (İnsan Hakları Derneği), Kerem Dikmen (Kaos GL Derneği), Tuğay Kartal (Haydarpaşa Dayanışması)
Moderasyon: Burcu Bingöllü (Hafıza Merkezi)

Oturum 2: *Sivil Alanın Yasalarla Daraltılması:* Emel Kurma (Yurttaşlık Derneği), Rana Kotan (Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı), Tezcan Eralp Abay (Sivil Toplum Geliştirme Merkezi)
Moderasyon: Özlem Zingil (Hafıza Merkezi)

Oturum 3: *Karalama Kampanyaları ve Hedef Göstermeler:* Halime Şaman (Marmaris Kent Konseyi), Selmin Cansu Demir (Tarlabası Toplum Merkezi), Tora Pekin (Gezi Davası Avukatı), Moderasyon: Banu Tuna (Hafıza Merkezi)

Sessiz Kalma: Hak Savunucularına Yönelik Yıldırma Politikaları 2015-2021 raporu görselleştirmesi. İllüstrasyon: Ayşe Ezgi Yıldız (Instagram: @littleblackdotdesign)

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA: 11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Türkiye'deki hak mücadelesinin geçmişini, kazanımlarını hatırlatmak için hazırladığımız Çünkü Umurumuzda: 11 Sivil Toplum Başarısı başlıklı kitabımızda, çeşitli hak alanlarından başarı hikâyelerini mücadelenin tanıklarından dinledik.

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA 11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Gökçer Tahincioğlu

Sadece baskılara, engellemelere, yıldırma politikalarına odaklanmamak, Türkiye'deki hak mücadelesinin geçmişini, kazanımlarını hatırlatmak da önemliydi.

Bu çerçevede hazırladığımız, gazeteci-yazar Gökçer Tahincioğlu'nun kaleme aldığı *Çünkü Umurumuzda: 11 Sivil Toplum Başarısı* başlıklı kitabımızda, çeşitli hak alanlarından başarı hikâyelerini mücadelenin tanıklarından dinledik. 1980 darbesinin ardından hızla ayağa kalkan hak savunucularıyla ilgili tanıklıklar, 1980'lerin ortasından başlıyor ve günümüze kadar geliyor. Her bir deneyimin nasıl bir itirazdan cesaret bulduğunu, kendi yatağında akarken nasıl kendinden daha büyük bir anlama kavuştuğunu hatırladık.

Kitapta **İnsan Hakları Derneği (İHD)**, Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), **Savaş Karşıtları Derneği**, Bergama Direnişi, **Kaos GL Derneği**, Cumartesi Anneleri/İnsanları, **Düşünce Suçuna Karşı Girişim**, KAMER, **TCK Kadın Platformu**, Hrant Dink Vakfı, **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi**'nin hikâyelerini bize anlatanlar **Arif Ali Cangı**, Aksu Bora, **Aslı Odman**, Hasan Karakoç, **Hüsnü Öndül**, İlknur Üstün, **Maside Ocak**, Metin Bakkalçı, **Mikail Kırbayır**, Nayat Karaköse, **Nebahat Akkoç**, Osman Murat Ülke, **Öztürk Türkdogan**, Saruhan Oluç, **Şenal Sarıhan**, Vedat Zencir ve **Zeynep Arslan** oldular.

Çünkü Umurumuzda'nın 16 Haziran 2022 tarihinde Hrant Dink Vakfı'nda düzenlenen tanıtım kokteyli

**BEDEMİM
BEYİM
EL TACİZİ
HAYIR**

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Kadınların korunmasından medeni haklarını kullanabilmesine kadar pek çok düzenlemede onların imzası var. Türkiye'de kadın hareketinin, güç birliği yapan kadınlarla nasıl şekillendiğini TCK Kadın Platformu'nun hikayesinden okuyun.

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

**PLU OLUM BE
AK İSTİFİ**

Türkiye'de sivil hareketin öncülerinden, çevre ve yaşam hakkı için mücadelenin sembolü **BERGAMA DİRENİŞİ'**nin öyküsünü bir de en başından okuyun...

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Yıllarca süren barışçıl eylemleriyle tanıdığımız Cumartesi Anneleri'nin, yeryüzünün en uzak köşelerine bile ilham veren hikayesini gerçekten biliyor musunuz?

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Akademideki mobbing'den beyaz yakalılara, sahnelerden sinema setlerine kadar her alanda varlığını gösteren İşçi Sağlığı ve Güvenliği Meclisi'nin mücadelesini kurucularının tanıklıklarıyla okuyun.

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

Şiddet gören binlerce kadının yeni bir hayat kurmasını sağlayan, Türkiye'de şiddeti olağan bulan kadınları yüreklendirip örgütlenmelerinin önünü açan **KAMER**'in hikayesini, kurucusu Nebahat Akkoç'tan okuyun.

KA-MER

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Etkisi 90'lardan bugüne uzanan **Düşünce Suçuna Karşı Girişim** kampanyasının sesini tüm dünyaya duyurduğu hikayesini mücadelenin içinden dinleyin.

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

Karanlık sayfalara yenilerinin eklenmemesi için... Hrant Dink Vakfı'nın hikayesiyle tanışın.

#NefretSöylemineHayır

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Türkiye'yi vicdani ret kavramıyla tanıştıran, öncüsü oldukları sivil ve demokratik eylem biçimleri hâlâ sürdürülen Savaş Karşıtları Derneği'nin mücadelesini kurucularının sivil itaatsizlik hikayesinden öğrenin.

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

ÇÜNKÜ UMURUMUZDA
11 SİVİL TOPLUM BAŞARISI

Türkiye'de **LGBTI+**ların görünmesinin ve kabul görmesinin öncüsü: **KAOS GL** 28 yıllık bu mücadelenin ilham veren hikayesiyle tanışın.

#SESSİZ KALMA
Hak Savunucuları İçin

KAMPANYA: HAK SAVUNUCULARI İÇİN #SESSİZKALMA

İnsan Hakları Örgüt ve Savunucularının Desteklenmesi programı kapsamında, 2022 yılının bahar aylarında, Hak Savunucuları için #SessizKalma isimli bir kampanya yürüttük.

KAMPANYA:
HAK SAVUNUCULARI İÇİN #SESSİZKALMA

sessizkalma.org

BAŞLIYORUZ

1

Hak savunucularının demokratik bir toplum için özgürce mücadele ettiği bir dünyayı desteklemek adına yeni bir kampanyaya başlıyoruz.

AMACIMIZ

2

"Hak savunucuları için #sessizkalma" dediğimiz bu kampanya ile amacımız hak savunucularının karşı karşıya olduğu riskleri anlamak, anlatmak; hak savunuculuğunu teşvik etmek, özendirme, cesaretlendirmek; hak savunucularının topluma bıraktığı mirası kutlamak!

DESTEK VER

3

Kampanya süreci boyunca hak savunucularına desteğini göstermek için sen de;

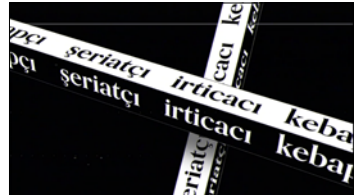
- Hesabımızı takip et
- İçeriklerimizi #SessizKalma hashtagi ile paylaş
- Eşine, dostuna, ailene gönder.

#SessizKalma

Kampanya ile amacımız, Türkiye'de hak savunucularının karşı karşıya olduğu riskleri anlatmak, hak mücadelesini teşvik etmek ve bu mücadelenin topluma bıraktığı mirası hatırlamaktır. Bu çerçevede 2022 bahar ve yaz ayları boyunca video ve podcast serileri yayımladık. *Sessiz Kalma: Hak Savunucularına Yönelik Yıldırım Politikaları* raporu ile Çünkü Umurumuzda da kampanyanın önemli parçaları haline geldi.

YAFTALAR VİDEOSU

Kampanyanın çıkışını "Yaftalar" adını verdiğimiz bir video ile yaptık. Üzerimize yapıştırılmak istenen çeşitli yaftaları tekinsiz bir atmosferde izlediğimiz bu kısa video çalışmasında amacımız, yaftalamaları kabul etmediğimizi, onları ters yüz ettiğimizi göstermek oldu.

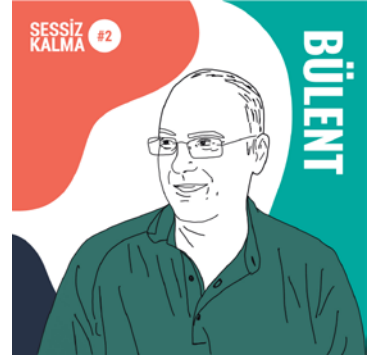
SESSİZ KALMA PODCAST SERİSİ

Kampanyamızın son durağında bir podcast serisi ile hak savunucularının yaşam hikâyelerini dinledik, onların mücadeleleri üzerinden insan hakları gündemini ve geleceğini tartıştık. Sekiz bölümlük seride dinleyiciler eylemlerde en önde gördükleri, mücadelelerine tanıklık ettikleri, haklarında tutuklama ve yargılama haberleri okudukları hak savunucularını daha yakından tanıma fırsatı buldular. Hayatlarındaki önemli dönemeçler, aileleri, çocukluk ve gençlik yılları, onları zor olanı seçmeye iten değerleri...

Seride yer alan sekiz isim, hak arayışının farklı alanlarından geliyor: Ekoloji, LGBTİ+, ifade özgürlüğü, kadın, sağlık, insan hakları... Onlar Adalet, Bülent, Erol, Fidan, Melike, Neşe, Özlem ve Halime...

Hafıza Merkezi tarafından Hollanda Helsinki Komitesi desteğiyle Postane Stüdyo'da üretilen Sessiz Kalma bölümlerini Spotify, Apple Podcasts ve Youtube üzerinden dinleyebilirsiniz.

ARAŞTIRMA: GENÇLERİN İNSAN HAKLARI ALGISI

Hafıza Merkezi olarak KONDA işbirliğinde Ekim 2022'de Gençlerin İnsan Hakları Algısı başlıklı bir araştırma gerçekleştirdik.

KONDA'nın Hafıza Merkezi için gerçekleştirdiği bu araştırma, gençlerin sivil toplum, insan hakları ve geçmişle yüzleşme ile ilgili algı ve düşüncelerini ele aldı. Raporun amacı, gençlerin genelde sivil topluma, özelde insan hakları hareketine yönelik eğilim, tercih ve profillerini anlamak ve buradan hareketle sivil toplum alanında oluşturulacak yeni stratejiler için bir bilgi zemini oluşturmak.

ARAŞTIRMA KAPSAMI

Rapor, gençlerin eğilimlerini beş başlık altında anlamaya çalıştı: 1) STK'lara katılım deneyimleri, 2) demokrasi algıları, 3) insan hakları algıları, 4) insan hakları savunucuları ve STK'lara yönelik algı ve tutumları, 5) geçmişle yüzleşme beklentileri. 25-26 Haziran 2022 tarihleri arasında yürütülen saha çalışması kapsamında 28 ilin 95 ilçesine bağlı 144 mahallesinde, yaşları 18 ila 30 arasında değişen 2.217 gençle hanelerinde yüz yüze görüşüldü. Buna ek olarak, saha çalışmasına katılan 18 kişi ile yarı yapılandırılmış derin görüşmeler gerçekleştirildi.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Gençler sivil topluma ilgisiz

- Gençlerin sadece yüzde 4'ü dernek, yüzde 3'ü vakıf üyesi ya da gönüllüsü.
- Her 5 gençten 4'ü herhangi bir siyasi partiye üye değil ve olmak istemiyor.
- Gençler STK'lara yüzde 12 oranında güven duymadığı için, yüzde 11 oranında ilgi duymadığı için katılmıyor.

Gençlerin hak savunucuları ile ilgili düşüncesi olumlu

- Gençlerin hak savunucularına ilişkin algılarında ilk sıralarda "açık fikirli, adil ve cesur" tanımlamaları geliyor.
- Her 10 gençten sadece 1'i hak savunucularını dışa bağımlı olarak tanımlarken, devlet düşmanı diyenlerin oranı da yüzde 4.

En çok kadınların hakkı ihlal ediliyor

- Türkiye'de gençler, en çok kadınların, daha sonra da kendilerinin haklarının ihlal edildiğini düşünüyor.
- İnsan hakları savunucularının en çok kadınların eşitlik hakkını savunduğunu düşünüyor ve en çok da bunu savunması gerektiğini söylüyor.

ARAŞTIRMA SONRASI: GENÇLİK VE İNSAN HAKLARI ATÖLYESİ

Gençlerin İnsan Hakları Algısı araştırmasının ortaya koyduğu tabloyu gençlerle beraber düşünmek için araştırma sonrası bir atölye programı düzenledik. Amacımız araştırmanın bizim ve parçası olduğumuz insan hakları hareketi için gündeme getirdiği sorular etrafında gençlerle bir tartışma ve iletişim alanı yaratmaktır.

Atölye programını araştırmanın bulgularından hareketle insan hakları, katılım, etki ve değişim, dil ve iletişim başlıkları altında kurguladık. Bu başlıklar altında gençlerin sivil topluma, özelde de hak temelli mücadelelere katılımının önündeki engelleri/bariyerleri tartışmak, sivil toplumun çeşitli kesimleriyle tanışma ortamı sağlamak istedik.

112 kişinin başvurduğu ve 20 kişinin katılımcı olduğu program dört hafta sürdü.

ATÖLYE PROGRAMI

24 Kasım 2022 Perşembe

Atölye 1: *Tanışma / Sivil Toplum, Demokrasi ve İnsan Hakları İlişkisi*
- Yörük Kurtaran -

29 Kasım 2022 Salı

Atölye 2: *Alandan Hikâyeler: Katılım ve Motivasyon*
- Beyza Üstün, Cihan Koral, Esra Kılıç -

06 Aralık 2022 Salı

Atölye 3: *Etki ve Değişim: Neyi, nasıl değiştiriyoruz?*
- Anjelik Kelavgil, Berfu Şeker, Duygu Güner -

13 Aralık 2022 Salı

Atölye 4: *Yeni bir Dil ve İletişim Mümkün mü?*
- Ece Koçak, Kerem Çiftçioğlu, Reha Ruhavioğlu -

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI DAYANIŞMA AĞI

2021 ve 2022 yılları boyunca, kurucuları arasında yer aldığımız İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı'nın diğer hak savunucusu arkadaşlarımızla dayanışmayı örgütleme konusunda etkili olması için çaba gösterdik.

İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı (İHSDA), hakları savunmanın evrensel bir hak olduğundan hareketle, insan hakları savunucularına yönelik tüm baskıların takipçisi olmak, kendi aralarında haberleşme ve dayanışmayı güçlendirmek amacıyla, savunuculuk yapan çok sayıda örgütün oluşturduğu bir yapı.

Kurucuları arasında yer aldığımız, yaklaşık iki yıl sekreteryaya görevini üstlendiğimiz, 2021 ve 2022 yılları boyunca Yürütme Kurulu'nda diğer hak savunucusu arkadaşlarımızla dayanışmayı örgütleme konusunda etkili olması için çaba gösterdiğimiz İHSDA, bizim açımızdan hak savunucularının itibarsızlaştırılması, etkisizleştirilmesi, kriminalizasyonu ve çeşitli araçlarla yıldırılmaya çalışılmasına karşı güçlü bir yanıt.

İHSDA bileşenleri olarak hedef gösterme ve karalama kampanyalarına karşı yan yana durmaktan yargısal tacize karşı herkes için adil yargılama talebini yükseltmeye, birbirinin güvenliğini ve esenliğini gözetmekten birlikte öğrenmeye ve yeni işbirliklerine alan açmaya kadar pek çok dayanışma biçimini birlikte deneyimledik. 2019 yılındaki kuruluş deklarasyonu sonrası, COVID-19 pandemisine denk gelen 2020 ve 2021 yıllarında, sivil topluma gözdağı vermeyi amaçlayan Büyükaada ve Gezi davaları başta olmak üzere, Cumartesi Anneleri/İnsanları'na, kadın ve LGBTİ+ hak savunucularına yönelik her türden yargısal tacize sessiz kalmadığımız gibi uluslararası mekanizmalar nezdinde ortak müdahaleler geliştirme konusunda hatırı sayılır bir deneyim edindik. Sivil toplum çalışmalarını etkileyen yasal değişiklikler ya da mevzuat ve uygulama bakımından zorlayıcı süreçlerde ortak tutum geliştirme gayreti içinde olduk. 2022 yılında ise sivil toplum örgütlerine açılan kapatma davaları, Onur yürüyüşlerinin engellenmesi, "Büyük Aile Mitingi" türünden etkinliklerle körüklenen LGBTİ+ karşıtı nefret ortamı ve Türk Tabipleri Birliği (TTB) nezdindeki karalama kampanyası gibi gündemler karşısında söz ve eylem üretmeye çalıştık.

Kısacası, İHSDA üzerinden sağlanan iletişim ve bilgi akışı bizim için her zaman besleyici olduğu gibi alana dair çalışmalarımızı şekillendirme ve yön verme konusunda da ön açıydı. 2023 yılı itibariyle bileşen sayısı 30'a ulaşan İHSDA bünyesinde hak savunuculuğuna ve hak savunucularına dönük saldırılara karşı bir arada olma iradesini güçlü kılan her tür çabanın içinde olmaya devam edeceğiz.

Ağ'dan haberler, insan hakları savunucularına yönelik tehditler ve alanı ilgilendiren önemli yayınlar... Dört yılı aşkın süredir tutuklu bulunan Osman Kavala için ağırlaştırılmış müebbet; Mücella Yapıcı, Çiğdem Mater, Hakan Altınay, Mine Özerden, Can Atalay, Tayfun Kahraman, Yiğit Ali Ekmekçi hakkında 18 yıl hapis cezası ve tutuklama kararı, Tarla başı Toplum Merkezi ile Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na açılan kapatma davaları, İstanbul Sözleşmesi'nin Danıştay'da görüşülen iptal kararı, yılın insan hakları savunucuları ödülleri...

Son İki Ayda Savunuculara Yönelik Tehditler

- Diyarbakır'da sağlık emekçilerinin Covid-19'dan yaşamını yitiren sağlık çalışanlarını anmak için 1 Nisan'da yapmak istediği basın açıklaması valiliğin 10 günlük ilan ettiği yasağına takıldı.

İHSDA BİLEŞENLERİ

- 17 Mayıs Derneği
- AĞ-DA Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dayanışma Ağı
- Civil Rights Defenders
- Düşünce Suçuna Karşı Girişim
- Eşit Haklar İçin İzleme Derneği
- Hak İnisyatifi Derneği
- Hakikat Adalet Hafıza Merkezi
- İnsan Hakları Derneği (İHD)
- İnsan Hakları Gündemi Derneği
- Kadın Zamanı Derneği
- Kadının İnsan Hakları
- Yeni Çözümler Derneği
- Kaos GL Derneği
- Kırkayak Kültür Sanat ve Doğa Derneği
- KulturForum Türkiye Deutschland
- Lambdaistanbul LGBTİ+ Dayanışma Derneği
- Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA)
- Özgürlük İçin Hukukçular Derneği
- Punto24 Bağımsız Gazetecilik Derneği
- Research Institute on Turkey
- Roman Hafıza Çalışmaları Derneği / Romani Godi
- Rosa Kadın Derneği
- Sivil Alan Araştırmalar Derneği
- Sosyal Politika Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD)
- Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı
- Turkey Litigation Support Project
- Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV)
- Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi
- Üniversiteli Kuir Araştırmaları ve LGBTİ+ Dayanışma Derneği (ÜniKuir)
- Yaşam Bellek Özgürlük Derneği
- Yurttaşlık Derneği

HRANT DINK VAKFI BİR ARADA YAŞAM FESTİVALİ

Hrant Dink Vakfı ile Bir Arada Yaşam Festivali'nin etkinlik programını oluşturmak ve festivale katılımı desteklemek konularında işbirliği içinde olduk.

HRANT DINK VAKFI BİR ARADA YAŞAM FESTİVALİ		02.07				
	MARMARA	DOLMABAĞÇE C	DOLMABAĞÇE A	DOLMABAĞÇE B	SAHNE	
10.30-11.00	Açış konuşması					
11.00-11.30	Sivil toplum kendine soruyor: Yakın gelecekte bizi neler bekliyor?			Birlikte yaşam gazetesi		
11.30-12.00				*Atölyesi dili Türkçede **18 yaş arası		
12.00-12.30		Bir arada yaşam için kültür ve sanat				
12.30-13.00						
13.00-13.30						
13.30-14.00	Nefret söyleminin ötesinde: Yanlış haberlerle mücadele yöntemleri	İnsan hakları bağlamında yayıp zekâ ve etik	Sözlü tarihi anlamlandırmak	Aktivist tükenişli ile baş etme	İstanbul Soundpainting Orkestra	
14.00-14.30			*Atölyesi dili İngilizcede	*Atölyesi dili Türkçede		
14.30-15.00						
15.00-15.30	İnsan hakları odağında filantropi tartışmaları	Sivil toplum gözünden yükseltilmiş ve sosyal adaletsizlikle mücadele				
15.30-16.00						
16.00-16.30			Tanışma etkinliği	Kapsayıcı dil atölyesi		
16.30-17.00	Barış mücadelesi: Kadın ve LGBTI+ hareketinin çözüm sürecine katılım	Bir arada yaşam hikâyeleri / Aktivizmin yaratıcı hali		*Atölyesi dili Türkçede		
17.00-17.30						
17.30-18.00						
18.00-20.00					Bajaj	

■ panel / konuşma ■ atölye ■ konser

03.07

	MARMARA	DOLMABAĞÇE C	DOLMABAĞÇE A	DOLMABAĞÇE B	SAHNE
11.00 - 11.30	Toplumsal belleğin dönüştürücü gücü: Halfız çalışmalarını neden izlemeliyiz?	Tabandan gelen hareketler: Dayanışmanın yerel hali			
11.30-12.00				Kampanya yaratmak	
12.00-12.30				*Atölyesi dili İngilizcede	
12.30-13.00					
13.00-13.30	İnsan haklarını savunmak: Latin Amerika ve Doğu Avrupa'dan bir bakış	Bir arada yaşam hikâyeleri / Başka bir sanat tarihi			
13.30-14.00		Bir arada yaşam hikâyeleri / Sınırları aşan aktivizm			
14.00-14.30			Gençlerle görüşmez küçük atölyesi	Aynı dünyada yaşama	Nit İpek
14.30-15.00	Çerçevenin dışına çıkmak: Aktivizmde yeni yöntemler	İklim krizi mücadelesi neden bir insan hakları meselesidir?	*Atölyesi dili Türkçede **18-22 yaş arası	*Atölyesi dili Türkçede **14-18 yaş arası	
15.00-15.30					
15.30-16.00					
16.00-16.30	Bir arada yaşam hikâyeleri / Beyin araştırmalarının eğretilmekte olduğu yeni kültür: Yapımdağlık			Türkiye'de gençlik katkısına ve katılım basamakları	
16.30-17.00				*Atölyesi dili Türkçede **18 - 30 yaş arası	Can Kazaz
17.00-17.30					
17.30-18.00					
18.00 - 18.30					
18.00-20.00					Cümbüş Cemast

ULUSLARARASI VİCDAN MEKÂNLARI KOALİSYONU

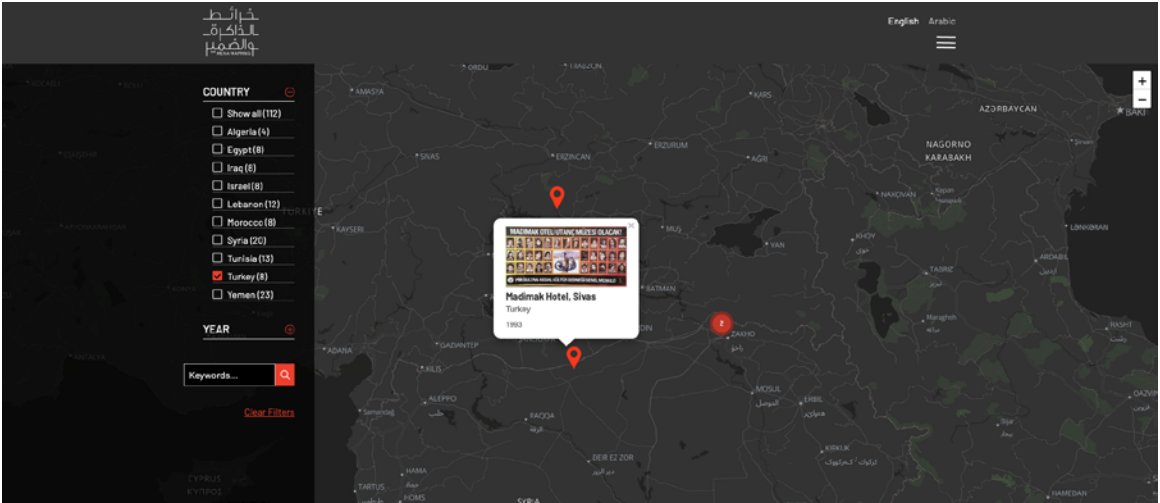
INTERNATIONAL COALITION OF SITES OF CONSCIENCE (ICSC)

2022 yılı boyunca Uluslararası Vicdan Mekânları Koalisyonu'nun düzenlediği çeşitli webinar'lara katılmanın yanında, koalisyonun yürüttüğü ya da kaynak ayırdığı çeşitli projelerde aktif olarak görev aldık.

Hafıza Merkezi olarak 2022 yılının Ocak ayında hafızalaştırma çalışmaları ve tarihî mekânların küresel ağı olarak örgütlenecek geçmişteki çatışmaları bugünün insan hakları mücadelesine bağlayan Vicdan Mekânları Uluslararası Koalisyonu'na (ICSC) üye olduk. 1999'da New York'ta kurulan Koalisyon, vicdan ve hafıza mekânı olarak nitelenen müzeleri, inisiyatifleri ve hafızalaştırma çalışmaları yürüten kurum ve girişimleri bir araya getiren bir ağ. Koalisyon, 65'ten fazla ülkeden her biri geçmişi bugünle, hafızayı eylemle birleştirmek için çalışan 350 kurumdan oluşuyor.

2022 yılı boyunca koalisyonun düzenlediği çeşitli webinar'lara katılmanın yanında, ICSC'nin yürüttüğü ya da kaynak ayırdığı çeşitli projelerde aktif olarak görev aldık.

ORTADOĞU VE KUZAY AFRIKA HARİTALAMA PROJESİ (THE MENA MAPPING PROJECT)

Proje ile Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki siyasi baskıyı belgelemek ve mağdurların katlandığı insan hakları ihlallerini kayıt altına almak amacıyla bir haritalama faaliyeti düzenleniyor. Hak temelli bir toplumsal yapı kurmayı hedefleyen topluluklara ihlallerin konumları, mağdurların beyanları, basın tanıklığı ve görsel malzemeler kullanarak destek olunması hedefleniyor. Hafıza Merkezi de bu çalışmaya Türkiye'den sekiz vaka eklenmesi için seçim ve belgelendirme çalışması yürüttü.

MAPPING COMMEMORATIVE CULTURES, BEST PRACTICES AND LESSONS LEARNED

CASE STUDY: Turkey

AUTHOR: HAFIZA MERKEZİ

1. Arka plan

Modern Türkiye'nin tarihi, 1960'lardan bu yana, birbirini takip eden askeri darbeler ve otoriter yönetimin değişimi ile nispeten daha liberal dönemlerle şekillenmiştir. 1980 askeri darbesinin ardından binlerce siyasi aktivist hapse atıldı ve ağır işkencelere maruz kaldı; siyasi partiler kapatıldı ve toplumsal hareketler engellendi. Sonraki yıllarda sivil siyasete dönüş, hem siyasi açıdan hem de ekonomi açısından bir liberalleşme dönemi olarak algılandı. Siyasi partiler çoğaldı ve ülke hızla piyasa ekonomisine açıldı. Ancak, bu liberalleşme paradigması, 1980'ler ve 1990'ların tüm karmaşıklığını kapsamamaktadır. Dahası, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ile Türk ordusu arasındaki şiddetli çatışma 1990'larda doruğa ulaştı ve özellikle Kürt sivililer zorla yerlerinden edilme, zorla kaybedilme, işkence ve baskı politikalarına maruz kaldı. Bu yıllarda devlet baskısı sol ve İslamcı hareketleri de hedef aldı.

Siyasi şiddetin devam etmesine rağmen, sivil toplum girişimleri ve ulusal ideolojiye karşı mücadele 1990'larda büyüdü. Feminist hareket daha görünür hale geldi ve yasal değişiklikler ile kadın haklarının korunmasını talep etti. Türkiye'nin en büyük etnik-dini gruplarından biri olan Aleviler, diasporadaki Alevi topluluklarının desteğiyle, hakları ve ayrı bir dini varlık olarak tanınmak için mücadele etmeye ve örgütlenmeye başladılar. Aralık 1978'de Kahramanmaraş'ta ve 1980'de Çorum'da Alevi sivililere yönelik şiddetli soykırımın hafızası da bu güçlü seferberliğin temelidir.

KÜLTÜR YADİĞÂRLARI PROJESİ (THE COMMEMORATIVE CULTURES PROJECT)

Belgrad'da bulunan İnsan Hakları Merkezi ve Seul Üniversitesi işbirliğiyle hayata geçen ve ICSC tarafından finanse edilen proje ile kutuplaşmış, çatışmalı bölgelerden farklı deneyimler bir araya getirilirken, kültürel yadigârlar analiz ediliyor. Sivas Madımak Katliamı ve hafızalaştırılmasına dair bir rapor yazarak katkıda bulunduğumuz projede ayrıca sivil toplum temsilcileriyle mülakatlara, düzenlenen anmalardan görüntülerin eşlik ettiği bir multimedia dosyası da sunduk:

TARİHSEL REVİZYONİZME KARŞI GENÇLERİN KATILIMI

Haziran 2022'de ICSC Tarihsel Revizyonizm projesine başvurumuz kabul edildi. 2021-2022 döneminde Hafıza ve Gençlik Projesi katılımcılarımızdan ikisinin, tarihî revizyonizmi nasıl anladıklarını aktardıkları kısa video ICSC'nin proje videosu içinde yer aldı.

BAKIM ODAKLI İŞ YERLERİ

Hak temelli kurumlara kurumsal destek sunan bir insan hakları örgütü olarak tecrübe ve ilişkilerimizi Postane ile birleştirerek sivil toplum ve sosyal girişim sektörlerinde çalışma hayatımızın daha güvenli, kapsayıcı ve eşitlikçi olmasına katkıda bulunmayı hedefledik.

Bakım Odaklı İş Yerleri, çalışma alanlarımızı toplumsal cinsiyet+ perspektifini öncelerek daha kapsayıcı, çoğulcu, bakım odaklı ve güvenli hale getirmeyi amaçlayan bir proje. Amacımız iş yaşamındaki pratikleri kaçınılmaz ve derin bir şekilde dönüştüren COVID-19 salgını sonrası bu dönüşümde bakım sorumluluklarımızın eşit, kapsayıcı ve çalışanların esenliğini gözeterek şekilde ele alınmasına ön ayak olmak.

Postane ve Hafıza Merkezi ortaklığında yürütülen proje, AB Ufuk 2020 Programı tarafından finanse edilen RESISTIRÉ projesi tarafından desteklendi. Postane, sosyal girişimciler ve sivil toplum kuruluşları dahil olmak üzere sosyal, çevresel ve kentsel etki odaklı çalışmalara ve ortak kültürel üretimlere ev sahipliği yapmayı amaçlayan bir dayanışma mekânı. Biz de hak temelli kurumlara kurumsal destek sunan bir insan hakları örgütü olarak bu projede tecrübe ve ilişkilerimizi Postane ile birleştirerek sivil toplum ve sosyal girişim sektörlerinde çalışma hayatımızın daha güvenli, kapsayıcı ve eşitlikçi olmasına katkıda bulunmayı hedefledik.

BAKIM ODAKLILIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET

İngilizce’de “care” literatürüne referansla “caring workspace” olarak tanımladığımız kavramın Türkçe karşılığını ararken “özen”, “ihtimam” ve “bakım” kavramları üzerine düşündük. Toplumsal cinsiyet literatüründe “bakım etiği” tartışmaları, bakım alma ve bakım verme sorumluluklarının toplumsal cinsiyete dayalı güç eşitsizliklerine nasıl yol açtığı tartışır. Biz de toplumsal cinsiyet+ yaklaşımını merkeze aldığımız bu projede “bakım” kavramını kullanmaya karar verdik. Toplumsal cinsiyet normlarında bakım vermenin sorumluluğu kadına atfedilirken, bunun yansımaları iş hayatı da dahil olmak üzere gündelik hayatın her alanındaki sorumluluk ve ayrıcalık dağılımlarını etkiler. Cinsiyete dayalı güç eşitsizliklerini besleyen ve ikili cinsiyet sistemini sürdüren uygulamalar ve politikalar, son yıllarda kadın ve LGBTİ+’ların gündeme getirdiği bakım tartışmalarıyla dönüşmeye başladı. Son olarak, araştırmanın çerçevesini oluştururken esenlik literatüründen de beslendik. Ruh ve beden sağlığını bütüncül bir şekilde ve toplumsal bağlamları ile değerlendiren bu yaklaşım ile bakım konusunu daha kapsayıcı ve geniş bir perspektiften ele aldık.

BAKIM ODAKLI İŞ YERLERİNİN BEŞ BİLEŞENİ

Mekân: İşyeri fiziksel olarak kapsayıcı, çeşitli, güvenli, erişilebilir ve katılımcı mı?

Politika: Politikalar, bakım odaklı bir iş yeri yaratmak ve sürdürmek için gerekli mekanizmaları tanımlıyor mu?

Program: İşyeri, bakım odaklı yaklaşımını uygulamasını sağlamak için gerekli uygulamaları ve programları geliştiriyor mu?

Topluluk: Topluluk oluşumu ve yönetim biçimi çeşitli, kapsayıcı ve katılımcı odaklı mı?

İş yerinin ötesi: İşyerinin sınırlarının ötesindeki etki, ilişkiler ve iletişim de önemseniyor mu?

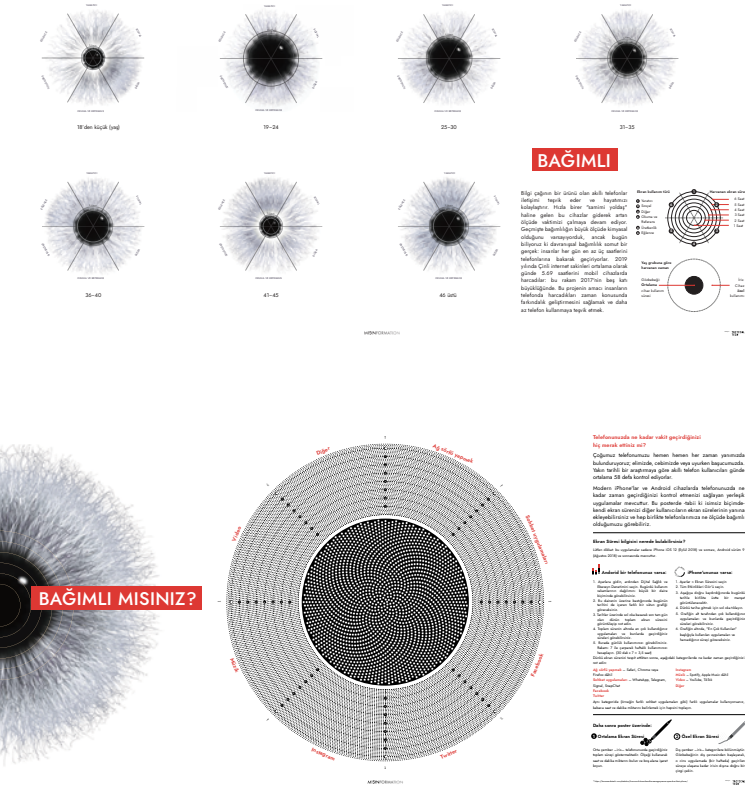

Proje kapsamında;

- **Araştırma:** Bakım Odaklı İş Yerleri: Sivil Toplum ve Sosyal Girişimler için Bir Rehber adlı bir yayın hazırladık, İlham veren hikâyeler: Türkiye ve Avrupa'daki bakım odaklılık konusunda ilham veren 56 kurum pratiğini “ilham veren hikâyeler” olarak derledik,
- **Kontrol listesi:** Kurumların kendilerini değerlendirebilecekleri bir *Bakım Odaklı İş Yeri Kontrol Listesi* hazırladık,
- **Odak grup toplantıları:** Konunun farklı noktalarında uzmanlaşmış kurum ve kişilerle deneyim paylaşmak için ulusal ve uluslararası katılımlı beş odak grup toplantısı düzenledik.
- **Kampanya:** İyi örneklerin kamuoyu ile paylaşıldığı, bu örneklerin görünürlüklerini artırmak amacıyla oylamaya açıldığı ve kazananın ödüllendirildiği bir kampanya yürüttük.

TACTICAL TECH KOLEKTİFİ İLE İŞBİRLİĞİ

Haklara Destek Programı kapsamında bir araya geldiğimiz sivil toplum örgütleriyle ortak çalışmalar yürütürken yararlanmak için Tactical Tech tarafından tasarlanan etkileşimli sergi projesinde yer alan çeşitli başlıkların Türkçe ve Kürtçe çevirilerini yaptık.

Berlin'de faaliyetlerini sürdüren uluslararası bir sivil toplum örgütü olan Tactical Tech, bireyler ve STÖ'lerle birlikte çalışarak teknolojinin toplum üzerindeki etkisini araştırıyor ve bu etkiyi yönlendirmeyi hedefliyor. "Verilerin herkese mal olduğu bu çağda kişisel veri neye denir?" sorusunu takiben 2016 yılında etkileşimli bir sergi olarak planlanan Glass Room (Camdan Oda) projesi, yıllar içinde farklı ülkelerde, farklı işbirlikleriyle geliştirilerek hem internet üzerinden hem de fiziksel mekânlarda kurgulanarak hayatını sürdürdü.

2022 yılında Heinrich Böll Stiftung ile yürüttüğümüz Haklara Destek Programı kapsamında bir araya geldiğimiz sivil toplum örgütleriyle deneyim paylaşımı ve hak temelli çalışmalar ekseninde ortak çalışmalar yürütürken yararlanmak üzere sergi kapsamında yer alan çeşitli başlıkların Türkçe ve Kürtçe çevirilerini yaptık.

DEEPPAKE LABORATUVARI

Elen Musk'ın yüzüne sahip olan bebekli videoyu izlediniz mi? Peki ya Bill Hader'in Arnold Schwarzenegger'in taklidini yaparken yüzünün Arnie'nin yüzüne dönüştüğü videoyu? Deepfake videolar bir insanın yüzünü başka bir kişinin fotoğrafı veya videosu üzerine bir çapıt maske gibi yerleştiren bir video programı tarafından yaratılıyor. Deepfake Laboratuvarında araştırmacılar size deneylerin yapıldığı ortamı gösteriyor ve bu teknolojinin nasıl işlediğini göstermek için ağı üzerinden örnekler sunuyor, deepfake kullandığını nasıl tespit edeceğinizi açıklıyor ve birilerinin sizin sosyal medya profilinizdeki fotoğrafları kullanarak deepfake videonuzu yapıp yapamayacağını açıklıyor.

DETAYLİ İNCELEME

Orijinal bir fotoğrafa düzenlenmiş hali arasındaki farkı ayrt edebileceğinizi düşünüyor musunuz? Bağlımından uzaklaşmak üzere kesilmiş veya sahte bir metnin sunulan bir fotoğrafı tespit edebilir misiniz? İnsanları yönlendirme amacıyla kastedilen sahte içerik üretip paylaşılmasa bilgi çarpmada Günümüzün fotoğraf düzenleme yazılımları herhangi bir fotoğrafı keserek, düzenleyerek ve yanlış başlıklarla sunarak bilgilerin çarpıtılmasını kolaylaştırmakta ve bu çarpıtılmış bilgiler sosyal medyada hızla yayılmaktadır. Bu çarpıtılmış fotoğrafların kastedilen düzenlendiğini veya yanlış başlıklarla sunulduğunu bulmaya çalışırken çevrim içi alemda yanlış bilgiler paylaşmanın tehlikelerini de keşfedin.

GERÇEK Mİ SAHTE Mİ

Sahte haber' sadece yanlış bilgidir ibaret değildir. 'Sahte haber' tabiri bile yanlışlandır, aslında pek çok kez, incelikli düzenlenmiş veya bağlamından koparılmış olsa da, bir resim, video görüntüsü ya da yeni bir bilgi gibi 'gerçek' bir içeriği vardır. Yanlış bilgilendirme' tabiri genellikle gerçek dışı ve yanlış bir içeriği ve bunun sahte olduğunun farkında olmayan kişilerce paylaşılması anlamında kullanılır. Bu konik bir mendem manipüle edilmiş bir videoya kadar herhangi bir şey olabilir; özellikle insanın daha muhtemelen doğru kitleye sunulduğunda hızla yayılır olabilir. Bazen önemli bir gazete gibi görünür bir parodi websitesinde, bazen sosyal medyada doğrudan bir politikacının konuştuğu bir video biçiminde ortaya çıkabilir. Gerçek mi Sahte mi Yanlış Bilgi Oyununda bu kasvetli dünyaya girip çarpıtılmış bilgiyi girdiği farklı kilitlerde tespit etme becerinizi test edin.

OKYANUSTA BİR DAMLA

Psikometrik profil çıkarılan en yaygın kullanılan model, "Büyük Beşli" veya "Beş Faktör Modeli" olarak da bilinen OCEAN ("Okyanus) modelidir. Adını oluşturduğu beş temel kişilik özelliğinden alır: açgözlük, kavgacılık, dışadönüklük, imtlik ve duygusal dengesizlik. OCEAN modeli "insan tercih ve davranışlarındaki değişimleri alında yatan temel yapıyı" açıkladığını öne sürer. Psikologlar bu beş özelliğin herhangi beş başka özelliğe kıyasla bir bireyi ya da topluluğu gözlükten ve tarar alına biçimlerini etkileyen şeyler hakkında en fazla bilgi içerdigine inanır. Bu da belirli bir gruba politik bir mesaj vermek ya da bir ürünü pazarlamak isteyenler için paha biçilmez bir bilgidir. Bu araçla yaratıcılar kendi kişilik testlerini yapabilir ve test sonucuna göre kişiye özel politik reklamlar görebilirler.

Not: Bu uygulamaya İngilizce dilinde mevcuttur.

Herkes paylaşıyor - bazıları diğerlerinden daha fazla paylaşıyor. Beğendiklerimiz, desteklediğimiz ve...

Bir içeriği paylaşmamızı sağlayan şey nedir?

Profesyonelliği göstermek... Herkesin aynı şeyleri paylaşması... Profesyonel bir şekilde paylaşmak...

Öğrenimimizi paylaşıyoruz... Bu çok iyi bir şeydir... Öğrenimimizi paylaşarak başkalarına yardımcı oluyoruz...

Bu hikayeyi paylaşarak... Hikayeler, bilgiler ve deneyimler... Başkalarına yardımcı oluyoruz...

Ne kadar yararlı olduğunu... Yararlı içerikler paylaşarak... Başkalarına yardımcı oluyoruz...

Bizi güldüren... Komik içerikler paylaşarak... Başkalarını güldürüyoruz...

Çevreye veya kişiye zararlı olduğunu... Zararlı içerikler paylaşarak... Başkalarını zararlı içeriklere yönlendiriyoruz...

En derin düşüncelerimizi paylaşmak... Düşüncelerimizi paylaşarak... Başkalarını düşüncelerimize katılmaya davet ediyoruz...

GOOGLE'İN BAKIŞI AÇISI... GOOGLE'İN ÜRÜNLERİ VE KULLANICILARI... GOOGLE İŞ MODELİ... BAKIŞI AÇIMIZ... Bu infographic, Google'ın ürünleri, kullanıcıları ve iş modelini detaylıca göstermektedir.

DERİN GELECEK... Bir daha videoılara güvenemeyecek miyiz?... KONSİMANİZ... YÜZÜZÜZ... KİŞİLİĞİNİZ... ÖLÜMDEN SONRA HAYAT... Bu infographic, derin gelecek, sosyal medya etkileri ve yaşam konularını ele almaktadır.

TELEFONUNUZ İLGİNİZİ ÇEKMEK İÇİN TASARLANDI... Telefonumuzu elimizden bırakmadığımız için kendimizi suçlamalı mıyız?... Her şey için sizi ödüllendirir... Duygularınızı harekete geçirin... FOMO yaratır... Takılmaya devam etmeyi kolaylaştırır... Her şeyi acımış gibi gösterir... Bu infographic, teknoloji bağımlılığı ve sosyal medya etkilerini ele almaktadır.

DÜZENLENEN ETKİNLİKLER

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında “Toplumsal ve Bireysel Hafıza İlişkisi” başlığıyla düzenlediğimiz ikinci çevrimiçi atölye Umut Azak kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 13 Mart 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında “Hafıza Çalışmaları ve Toplumsal Yankıları: Yöntemler, Yaklaşımlar, Siyasal-Toplumsal Etkileşimler” başlığıyla düzenlediğimiz üçüncü çevrimiçi atölye Özgür Sevgi Görül kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 3 Nisan 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında “Türkiye’de Geçmişle Yüzleşmek” başlığıyla düzenlediğimiz dördüncü çevrimiçi atölye, Barış Ünlü ve Pınar Sayan kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 13 Mart 2021.

Atölye: *Gençlerle Barış Atölyeleri* projemiz kapsamında gençlere yönelik düzenlediğimiz atölye programı kapsamında Berghof Vakfı’ndan Luxshi Vimalarajah, “Çatışma Analizini Türkiye’ye Uyarlamak” başlıklı bir atölye gerçekleştirdi, 29 Mart 2021.

Atölye: *Gençlerle Barış Atölyeleri* projemiz kapsamında gençlere yönelik düzenlediğimiz atölye programı kapsamında Sağduyu İnisiyatifi’nden Mesut Yeğen ve Mehmet Kaya bir atölye gerçekleştirdi, 29 Mart 2021.

Hafıza yürüyüşü: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında Karakutu Derneği ile birlikte çevrimiçi bir hafıza yürüyüşü düzenledik, 17 Nisan 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında “12 Eylül’ü Hatırlamak / 12 Eylül Hafızaları” başlığıyla düzenlediğimiz beşinci çevrimiçi atölye Göze Orhon kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 24 Nisan 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında “Geçmeyen Geçmiş: Hatırlamak ve Adalet Aramak”

başlığıyla düzenlediğimiz altıncı çevrimiçi atölye Adnan Çelik ve Besna Tosun kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 8 Mayıs 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında “Bir Toplumsal Mücadele Olarak Unutturmamak: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine / Şiddetine Karşı Hareketler” başlığıyla düzenlediğimiz yedinci çevrimiçi atölye Özlem Şendeniz ve Kayuş Çalıkman Gavrılof kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 22 Mayıs 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz çerçevesinde dünyadaki ve Türkiye’deki güncel hafıza çalışmalarını genç kuşak ile birlikte tartışmayı hedeflediğimiz *Toplumsal Hafıza Atölyeleri* kapsamında Eylem Delikanlı, “Tarihsel Adalet Pratiği Olarak Sözlü Tarih: Holokost” başlıklı çevrimiçi bir atölye düzenledi, 27 Mayıs 2021.

Toplantı: Zozan Pehlivan, Agit Özdemir ve ekoloji aktivistlerinin katılımıyla *Barış ve Ekoloji* başlıklı çevrimiçi bir toplantı düzenledik, 31 Mayıs 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz çerçevesinde dünyadaki ve Türkiye’deki güncel hafıza çalışmalarını genç kuşak ile birlikte tartışmayı hedeflediğimiz *Toplumsal Hafıza Atölyeleri* kapsamında Aylin Tekiner, “Bir Hafıza Nesnesi Olarak Taksim Cumhuriyet Anıtı” başlıklı çevrimiçi bir atölye düzenledi, 1 Haziran 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında “Karşı Hafızaların Yükselişi: Irkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Mücadele” başlığıyla düzenlediğimiz sekizinci çevrimiçi atölye Nesi Altaras ve Norayr Olgar kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 5 Haziran 2021.

Toplantı: Kıbrıs Diyalog Forum [Cyprus Dialogue Forum] işbirliğiyle Türkiye, Kıbrıs ve İsviçre’den genç aktivistlerin katıldığı *Genç Barış*

Aktivistleri başlıklı bir toplantı düzenledik, 16 Haziran 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında düzenlediğimiz “Hafıza Mekanları / Mekanların Hafızası ve Siyaseti” başlıklı dokuzuncu çevrimiçi atölye Esra Dağbacı ve Hatice Kapusuz kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 19 Haziran 2021.

Webinar: Kürt meselesinde siyasi barışın inşasına yönelik farklı konularda yayınladığımız araştırma serisinin birinci yayını *Kürt Meselesi ve Siyasi Barış Bağlamında Güç Paylaşımı ve Ademi Merkeziyet* başlıklı raporumuzun tanıtım etkinliğini bir webinar ile gerçekleştirdik. Webinar sırasında raporun yazarı Cuma Çiçek’le Elise Massicard ve Ulaş Bayraktar tartışmacı olarak eşlik etti, 23 Haziran 2021.

Webinar: Kürt meselesinde siyasi barışın inşasına yönelik farklı konularda yayınladığımız araştırma serisinin ikinci yayını *Barışçıl bir Hakikat Arayışı ve Irkçılıkla Yüzleşme* başlıklı raporumuzun tanıtım etkinliğini bir webinar ile gerçekleştirdik. Webinar sırasında raporun yazarı Nesrin Uçarlar’a Elizabeth Oglesby ve Yeşim Yaprak Yıldız tartışmacı olarak eşlik etti, 30 Haziran 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında düzenlediğimiz “Geçmiş Temsil Etmek / Farklı Temsillerin Diyaloğu” başlıklı onuncu çevrimiçi atölye Zafer Çeler kolaylaştırıcılığında gerçekleşti, 3 Temmuz 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz çerçevesinde dünyadaki ve Türkiye’deki güncel hafıza çalışmalarını genç kuşak ile birlikte tartışmayı hedeflediğimiz *Toplumsal Hafıza Atölyeleri* kapsamında Sidar Tekin, “Görsel Arşivler ve Hak Mücadeleleri” başlıklı çevrimiçi bir atölye düzenledi, 6 Haziran 2021.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projemiz çerçevesinde dünyadaki ve Türkiye'deki güncel hafıza çalışmalarını genç kuşak ile birlikte tartışmayı hedeflediğimiz *Toplumsal Hafıza Atölyeleri* kapsamında Mekanda Adalet Derneği, "Bir Hafızalaştırma Örneği Olarak Haritalama" başlıklı çevrimiçi bir atölye düzenledi, 24 Haziran 2021.

Saha Gezisi: *Hafıza ve Gençlik* projemiz kapsamında 14 katılımcımız ve 3 proje danışmanı ile birlikte Antakya'ya bir saha gezisi düzenledik. Saha gezisi sırasında Zenginler Atölyesi ile Armutlu mahallesinde bir hafıza turu gerçekleştirdik, Harbiye Mahallesi'ni gezdik, Vakıflı Köyü'nü ve köy içinde yer alan Musadağ Müzesi'ni ziyaret ettik ve Direnen Sevgi belgeselini izledik, 19-21 Ağustos 2021.

Atölye: Barış talebinin gençler aracılığıyla daha geniş bir toplumsal kesime yayılması ve barış tartışmalarının farklı alanlarla bir arada düşünülmesi amacıyla yürüttüğümüz *Gençlerle Barış Atölyeleri* projemizin kapanış etkinliği olarak Berghof Vakfı uzmanlarının katılımıyla İzmir'de çatışma çözümü ve müzakere yöntemlerine odaklanan atölyeler gerçekleştirildi. Proje süreçlerinin tartışıldığı, gelecekte barış alanında yapılabilecek ortak çalışmaların konuşulduğu toplantıların son gününde İzmir'deki gayrimüslimlerin hafızasına odaklanan bir tur düzenlendi, 8-12 Eylül.

Forum: *Haklara Destek Programı*'nın 2020-2021 uygulama dönemi geride kalırken program kapsamında destek alan kurumların temsilcileri ile İzmir'de düzenlenen kapanış toplantısında bir araya geldik. Program boyunca devam eden pandemi nedeniyle yüz yüze gerçekleşen ilk ve tek toplantıya 9 kurumun temsilcileri tamamen çevrimiçi katılırken, 39 kurumdan temsilci fiziksel olarak bulundu, 18-20 Ekim 2021.

Saha ziyareti: Türkiye'den genç aktivistler ile KKTC ve Kıbrıs

Cumhuriyet'inden genç aktivistleri buluşturmak amacıyla Kıbrıs'a bir saha ziyareti gerçekleştirdik. Buluşma, Kıbrıs Diyalog Forumu [Cyprus Dialogue Forum] işbirliğiyle Lefkoşa ara bölgesindeki Dayanışma Evi'nde gerçekleşti, 24-27 Ekim 2021.

Kapanış toplantısı: *Hafıza ve Gençlik* projemizin ilk döneminin kapanış toplantısını proje katılımcılarımız ve danışmanları ile birlikte İstanbul'da gerçekleştirdik. İki gün süren buluşma sırasında projeyi değerlendirdik, katılımcılarımızın proje sunumlarını dinledik, 23.5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'ni gezdik ve Şilili yönetmen Patricio Guzmán'ın *Nostalgia de la luz* (Işığa Özlem) filmi izleyerek İstanbul Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi Ayça Çiftçi ile tartıştık, 6-7 Kasım 2021.

Webinar: *1990'lı Yıllardaki Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlık Sorunu: Kovuşturma Süreci* başlıklı raporumuzun tanıtımı amacıyla "Bir Dönem Kapanır Yeni Bir Dönem Açılırken: 1990'larla Yüzleşme" başlıklı webinar düzenledik. Bu etkinlikte Türkiye'nin demokratikleşmesinin önündeki en büyük engellerden biri olan cezasızlık sorununu, Türkiye'nin ve dünyanın içinden geçtiği yeni dönemin dinamikleri üzerinden tartıştık, 18 Kasım 2021.

Kitap söyleşi: 16 değerli yazarın katkısıyla ve gazeteci Gökçer Tahincioğlu'nun editörlüğünde hazırlanan *Kayıp Adalet ve Yaralı Hafıza* kitaplarının İletişim Yayınları tarafından yayımlanması vesilesiyle, yazarların okuyucularıyla bir araya gelip kitapların yazım sürecini paylaşacağı bir kitap söyleşi düzenledik, 3 Aralık 2021.

Saha ziyareti: Yerel hak örgütleri ve aktivistleri ile buluşmak, yürüttükleri çalışmalar hakkında bilgiye edinmek ve olası işbirliklerini konuşmak amacıyla Diyarbakır'a bir saha ziyareti gerçekleştirdik. Ziyarete insan hakları, ekoloji, barış, çocuk hakları ve kadın hakları alanlarında çalışan kurumlarla görüşüldü, 19-22 Aralık 2021.

Panel: Dünyada ve Türkiye'de hakikat arayışı, ırkçılık, adalet talebi ve toplumsal barışa dair farklı deneyim ile yaklaşımları konuştuğumuz *Geçmiş Konuşmak Barışa Alan Açmak* panel serimizin ilki *İrkçilikle Yüzleşmek* üzerineydi. Panel konuşmacıları Nesrin Uçarlar, Yıldız Önen, Betsy Penso, moderatör Meltem Aslan oldu, 9 Mart 2022.

Panel: *Geçmiş Konuşmak Barışa Alan Açmak* panel serimizin ikinci paneli *Barış İnşasında Meclisin Rolü* başlığıyla çevrimiçi olarak gerçekleşti. Panel konuşmacıları Nisan Alıcı, Onur Bakiner ve Yeşim Yaprak Yıldız; moderatör Noémi Lévy-Aksu oldu, 30 Mart 2022.

Webinar: *Geçmiş Konuşmak Barışa Alan Açmak* panel serimizin üçüncü oturumu *Anaracı Adalet Yaklaşımları* başlığıyla çevrimiçi olarak düzenlendi. Panel konuşmacıları Aslı Odman, Duygu Dağ ve Murat Deha Boduroğlu; moderatör Özlem Zingil oldu, 27 Nisan 2022.

Toplantı: *Sessiz Kalma: Hak Savunucularına Yönelik Yıldırma Politikaları 2015-2021* başlıklı raporumuzun bulgularını paylaşmak için İstanbul'da bulunan ofisimizde bir yuvarlak masa toplantısı düzenledik. Civil Rights Defenders, Eşit Haklar İçin İzleme Derneği, İnsan Hakları Derneği, Human Rights Watch, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Uluslararası Af Örgütü ve Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu'ndan (FIDH) temsilciler ile düzenlenen kapalı toplantı sırasında raporun bulguları paylaşıldı ve hak savunucularının korunmasına ilişkin yürütülen çalışmalar hakkında bilgi alışverişi yapılarak gelecek perspektifi üzerine değerlendirmelerde bulunuldu, 9 Mayıs 2022.

Rapor tanıtımı: *Sessiz Kalma: Hak Savunucularına Yönelik Yıldırma Politikaları 2015-2021* başlıklı raporumuzun bulgularını paylaşmak amacıyla İstanbul'da bir basın toplantısı ve panel düzenledik.

Basın toplantısında Hafıza Merkezi ekibinden Murat Çelikkın, Burcu Bingöllü ve Özlem Zıngıl raporun başlıca bulgularını sundular. Takiben düzenlenen üç oturumluk panelde ise farklı mücadele hatlarından insan hakları savunucuları ve avukatlar ile birlikte raporun bulgularını tartışma fırsatı bulduk. “İnsan Hakları Mücadelesinin Kriminalize Edilmesi” başlıklı ilk oturumda Rosa Kadın Derneği’nden Adalet Kaya, İnsan Hakları Derneği’nden Eren Keskin, Kaos GL Derneği’nden Kerem Dikmen ve Haydarpaşa Dayanışması’ndan Tugay Kartal yer aldı. Sivil Alanın Yasalarla Daraltılması” başlıklı ikinci oturumda Yurttaşlık Derneği’nden Emel Kurma, Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı’ndan (TÜSEV) Rana Kotan ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi’nden (STGM) Tezcan Eralp Abay yer aldı. “Karalama Kampanyaları ve Hedef Göstermeler” başlıklı üçüncü ve son oturumda ise Marmara Kent Konseyi’nden Halime Şaman, Tarlabası Toplum Merkezi’nden avukat Selmin Cansu Demir ve Gezi Davası avukatlarından Tora Pekin konuştu, 10 Mayıs 2022.

Çalıştay: Hafıza Merkezi olarak Diyarbakır’da *Çocukların Yaşam Haklarına Yönelik İhlaller Bağlamında Cezalandırıcı ve Onarıcı Adalet* başlıklı bir çalıştay düzenledik. Çocuk hakları alanında çalışan sivil toplum kuruluşları, baroların ilgili komisyonları ve gazetecilerin katılımıyla düzenlediğimiz çalıştayda 2000’li yıllardan bu yana Kürt illerinde çocukların yaşam hakkına yönelik ihlallere dair yürütülebilecek çalışmalara dair fikir alışverişinde bulunduk. Çalıştay kapsamında bu alanda izleme ve raporlama çalışması yürüten kurumlardan elde ettikleri istatistiki ve hukuki veriye ilişkin deneyimlerini dinledik; bu ihlallere yönelik hukuki mücadele yürüten avukatlar ve gazetecilerin katılımıyla hukuki süreçlerin önündeki temel engellere ve cezasızlıkla mücadeleye ilişkin konuştuk; şiddetin toplumsal yönü ve travma üzerine çalışan kurumların temsilcilerinden de yetişkinleri merkeze almaya eleştirel

yaklaşarak, çocuklarla birlikte çalışmayı ve onların öznesi olduğu bir süreci hedefleyen çalışmaları dinledik, 13-14 Mayıs 2022.

Webinar: Kürt meselesinde siyasi barışın inşasına yönelik farklı konularda yayınladığımız araştırma serisinin üçüncü yayını *Küresel Dünyanın Bölgesel Kürt Sorunu: Zihniyetler, Siyasetler, Jeopolitik Dinamikler* başlıklı raporumuzun tanıtımını bir webinar ile gerçekleştirdik. Webinar sırasında araştırmamızın yazarı Dr. Yasin Sunca’ya Dr. Arzu Yılmaz ve Güney Yıldız tartışmacı olarak eşlik etti, 24 Mayıs 2022.

Lansman: Haklara Destek Programı kapsamında Eylem Ertürk tarafından hazırlanan *48 Hak Örgütü Perspektifinden Türkiye’de Daralan Demokratik Alan ve Covid-19 Salgını 2020-2021* başlıklı raporumuzun lansman etkinliğini düzenledik. Konuşmacılar Mehmet Ali Çalışkan, Selen Yüksel, Naci Emre Boran, Bilge Taş; moderatör Olcay Özer oldu, 10 Haziran 2022.

Lansman: Gazeteci Gökçer Tahincioğlu tarafından Hafıza Merkezi için kaleme alınan *Çünkü Umurumuzda: 11 Sivil Toplum Başarısı* başlıklı kitabın tanıtımı için Hrant Dink Vakfı binasında bir etkinlik düzenledik. Kitapta mücadelelerine yer verilen kurum ve girişimlerden temsilcilerin katılımıyla düzenlenen etkinlikte Türkiye insan hakları mücadelesi mirasını andık, 16 Haziran 2022.

Panel: *Geçmiş Konuşmak, Barışa Alan Açmak* panel serimizin dördüncü oturumu *Çatışmalı ve Bölünmüş Kentlerde Hafıza ve Mekan* başlığıyla çevrimiçi olarak düzenlendi. Panel konuşmacıları Dilan Kaya ve Nihal Soğancı; moderatör Veli Aksoy oldu, 21 Haziran 2022.

Toplantı: *Hafıza ve Gençlik* projemizin ikinci döneminin açılış toplantısını proje katılımcılarımız ve danışmanlarımızla İstanbul’da

düzenledik. Toplantı sırasında Hafıza Merkezi kurucularından Özgür Sevgi Göral, “20. yüzyıl hafıza sahasının zorlu güzergahları: Sorular, tartışmalar ve paradokslar” başlıklı bir sunum yaptı. “Hafızalaştırma Çalışmalarına Eleştirel Bakmak” başlıklı oturumda ise Hafıza Merkezi’nin 2013 yılından bu yana yürüttüğü *Memorialize Turkey* web sitesine ilişkin bir grup çalışması yürütüldü. Katılımcılarımız iki günlük toplantı süresince proje fikirlerini hep beraber tartışma ve proje danışmanları ile tanışma fırsatı buldular, 2-3 Temmuz 2022.

Lansman: Postane ve Hafıza Merkezi olarak iş yerlerimizde iyi olma halimizi desteklemek amacıyla yürüttüğümüz *Bakım Odaklı İş Yerleri* projemizin kampanya ve rehber tanıtım etkinliğini düzenledik. Toplantıda proje kapsamında düzenleyeceğimiz ödül kampanyasını ve iş yerlerimizi dönüştürmek için yönlendirici olmasını umduğumuz *Bakım Odaklı İş Yerleri: Sivil Toplum ve Sosyal Girişimler için Bir Rehber*’i tanıttık, 29 Eylül 2022.

Saha gezisi: *Hafıza ve Gençlik* projemizin kapsamında 16 katılımcımız ve 4 proje danışmanımız ile birlikte Antakya’ya bir saha gezisi düzenledik. Saha gezisi sırasında Ali İsmail Korkmaz Vakfı’na misafir olduk, Zenginler Atölyesi ile Armutlu mahallesinde bir hafıza turu gerçekleştirdik, Vakıflı Köyü’nü ve köy içinde yer alan Musadağ Müzesi’ni ziyaret ettik, Dr. Seda Altuğ’dan Hatay’ın kent tarihini dinledik, 8-11 Eylül 2022.

Hafıza sohbetleri: *Hafıza ve Gençlik* projesi kapsamında başlattığımız *Hafıza Sohbetleri*’nin ilki, “Helalleşme, Hesaplaşma, Yüzleşme” başlığıyla Hafıza ve Barış Çalışmaları ekibimizin moderatörlüğünde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi, 12 Ekim 2022.

Atölye: Akademisyen Adnan Çelik, *Hafıza ve Gençlik* projesi kapsamında “Saha Metotları” başlıklı çevrimiçi bir atölye gerçekleştirdi, 31 Ekim 2022.

Hafıza sohbetleri: *Hafıza ve Gençlik* projesi kapsamında başlattığımız *Hafıza Sohbetleri*'nin ikincisi, "Ölüye Saygı ve Yas Hakkı" başlığıyla proje katılımcısı Pelda Vesek moderatörlüğünde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi, 2 Kasım 2022.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projesi danışmanları Seda Altuğ ve Foti Benlisoy, proje kapsamında "Araştırma Metotları" başlıklı çevrimiçi bir atölye gerçekleştirdi, 14 Kasım 2022.

Atölye: *Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi* programı çerçevesinde düzenlenen "Sivil Toplum, Demokrasi ve İnsan Hakları İlişkisi" başlıklı birinci atölye, Yörük Kurtaran'ın katılımıyla gerçekleşti, 24 Kasım 2022.

Atölye: *Hafıza ve Gençlik* projesi danışmanı Sema Semih, proje kapsamında "Tarihe Toplumsal Cinsiyet Açısıyla Bakmak" başlıklı çevrimiçi bir atölye gerçekleştirdi, 24 Kasım 2022.

Panel: *Geçmiş Konuşmak, Barışa Alan Açmak* panel serimizin beşinci ve son oturumu *Türkiyeli Gençlerin Geçmiş Algısı ve Gelecek Tahayyülü* başlığıyla çevrimiçi olarak düzenlendi. Panel konuşmacıları Cihan Erdal, Derya Fırat ve Leyla Neyzi; moderatör Ece Koçak oldu, 30 Kasım 2022.

Atölye: *Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi* programı çerçevesinde düzenlenen "Etki ve Değişim: Neyi,

nasıl değiştiriyoruz?" başlıklı üçüncü çevrimiçi atölye, Anjelic Kelavgil, Berfu Şeker ve Duygu Güner'in katılımıyla gerçekleşti, 6 Aralık 2022.

Hafıza sohbetleri: *Hafıza ve Gençlik* projesi kapsamında başlattığımız *Hafıza Sohbetleri*'nin üçüncüsü, "Karşı Anıt/ Hafızalaştırma Çalışmaları ve Sanat" başlığıyla, proje katılımcısı Zehra Nazlı moderatörlüğünde çevrimiçi olarak gerçekleşti, 14 Aralık 2022.

Diyalog toplantısı: Sivil toplum kuruluşlarının Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi önündeki AİHM kararlarının uygulanmasının denetimi sürecine katılması için önemli bir araç olan Kural 9.2 bildirimlerine yönelik kapasite artırma çalışmalarımız kapsamında Etkiniz AB Programı desteğiyle bir diyalog toplantı düzenledik. Bu toplantıya, kural 9.2 bildirimini yapmış veya yapmayı planlayan barolar ile sivil toplum kuruluşlarından 33 temsilci katıldı, 16 Aralık 2022.

Atölye: Görüntü yönetmeni Meryem Yavuz ile *Hafıza ve Gençlik* projesi danışmanı Ahu Öztürk, Hafıza ve Gençlik projesi kapsamında "Videoyu Hafızalaştırma için Kullanmak" başlıklı bir atölye gerçekleştirdi. Yüz yüze yürütülen atölye, Hafıza Merkezi'nin ofisinde düzenlendi, 19 Aralık 2022.

Atölye: *Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi* programı çerçevesinde

düzenlenen "Yeni bir dil ve iletişim mümkün mü?" başlıklı üçüncü çevrimiçi atölye, Ece Koçak, Kerem Çiftçioğlu ve Reha Ruhavioğlu'nun katılımıyla gerçekleşti, 13 Aralık 2022.

Atölye: *Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi* programı çerçevesinde düzenlenen "Alandan Hikayeler: Katılım ve Motivasyon" başlıklı dördüncü çevrimiçi atölye, Beyza Üstün, Cihan Koral ve Esra Kılıç'ın katılımıyla gerçekleşti, 19 Aralık 2022.

Çevrimiçi çalıştay: Çocuk ve gençlere yönelik çatışma kaynaklı hak ihlallerinin hafızalaştırılması üzerine dünyadan farklı deneyim ve yaklaşımları tartıştığımız Çocuk ve Gençlere Yönelik Çatışma Kaynaklı Hak İhlallerini Hafızalaştırmak başlıklı bir çalıştay düzenledik. Çalıştayı "Belgeleme ve Hafızalaştırma: Amaçlar, Yöntemler ve Zorluklar" başlıklı ilk oturumuna FİSA Çocuk Hakları Merkezi'nden Ezgi Koman, Kosova merkezli Humanitarian Law Center'dan Bekim Blakaj, Saraybosna Savaş Çocukluğu Müzesi'nden Amina Krvavac konuşmacı olarak katıldı. "Hafıza Çalışmalarında Çocuk ve Gençlerin Rolü" başlıklı ikinci oturuma ise Rengarenk Umudlar Derneği'nden Necla Korkmaz, Kamboçya merkezli Youth for Peace Organization'dan Man Sokkoeun ve Hafıza ve Gençlik projemizin ilk dönem katılımcılarından Yasemin Soydan konuşmacı olarak katıldı, 22 Aralık 2022.

KATILINAN ETKİNLİKLER

Eğitim: Civil Rights Defenders'in düzenlediği *Rights Based Monitoring* başlıklı eğitim programına Hafıza Merkezi'nden Olcay Özer katıldı, 18-19 Ocak 2021.

Panel: İsveç Araştırma Enstitüsü'nün yürüttüğü *Rememberings* projesi kapsamında düzenlenen "Hatırlamalar: İnsan Hakları, Tarihsel Travmalar ve Türkiye ile Doğu Akdeniz'de Çoğulculuğun Geleceği" başlıklı panele Hafıza Merkezi'nden Noémi Levy-Aksu konuşmacı olarak katıldı, 28 Ocak 2021.

Toplantı: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nin düzenlediği *Türkiye'de Örgütlenme Özgürlüğü ve Katılım Hakkının Genel Görünümü Ulusal Deneyim Paylaşımı Toplantısı*'na Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 29 Ocak 2021.

Çalıştay: Yaşama Dair Vakıf (YADA) tarafından düzenlenen *Sivil Toplum İçin Yeni Bir Sistem, Yeni Bir Karar* başlıklı çalışmaya Hafıza Merkezi'nden Burcu Bingöllü Ballıktaş katıldı, 25 Ocak 2021.

Toplantı: TACSO'nun (Batı Balkanlar ve Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Teknik Destek Projesi) düzenlediği *AB Sivil Toplum Rehberleri 2021-27 Türkiye Danışma Toplantısı*'na Hafıza Merkezi'nden Olcay Özer katıldı, 25 Şubat 2021.

Çevrimiçi Ders: Phil-Free Eğitim Topluluğu'nun organize ettiği çevrimiçi açık ders programında Hafıza Merkezi'nden Noémi Lévy-Aksu *Toplumsal Hafıza Üzerine* başlıklı bir ders verdi, 28 Şubat 2021.

TV yayını: Medyascope TV'de gazeteci Beyza Kural tarafından sunulan "Hrant Dink Davasında sonra doğru" başlıklı yayına Hafıza Merkezi'nden Emel Ataktürk Sevimli katıldı, 4 Mart 2021.

Panel: Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın düzenlediği *Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force-FATF) ve Sivil Toplum: Güncel Durum ve Türkiye'deki Gelişmeler* başlıklı etkinliğe Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 17 Mart 2021.

Atölye: New York Üniversitesi'nin düzenlediği çevrimiçi *Design Thinking Workshop* etkinliğine Hafıza Merkezi'nden Kerem Çiftçiöğlü katıldı, 16 Nisan 2021.

Eğitim: Cezasızlıkla Mücadelede Güçbirliği Ağı bileşenleri tarafından düzenlenen *Cezasızlıkla Mücadele Okulu* başlıklı çevrimiçi eğitim programı kapsamında Hafıza Merkezi'nden Emel Ataktürk Sevimli, "Türk Ceza Adaleti Sisteminin Cezasızlık Üreten Yapısal Sorunları" başlıklı bir sunum yaptı, 22-23-24 Nisan 2021.

Rapor lansmanı: *Türkiye'de İnsan Hakları Savunucularının Rolü ve Korunmasının Güçlendirilmesi* projesi kapsamında hazırlanan *Savunmasız Yargı* raporumuzun tanıtımını "Who will Defend the Defenders in Turkey?" başlıklı çevrimiçi bir panelle yaptık. Hafıza Merkezi'nden Özlem Zıngıl'ın konuşmacı olarak yer aldığı panelde avukat Benan Molu, BM Yargıçların ve Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü Diego García-Sayán, Çağdaş Hukukçular Derneği'nden Kemal Aytaç, Avrupa Parlamentosu Türkiye raportörü Nacho Sánchez Amor, Ezilenlerin Hukuk Bürosu'ndan Sezin Uçar ve Lawyers for Lawyers'dan Sophie de Graaf bir araya geldi. 20 Mayıs 2021.

Eğitim: European Implementation Network (EIN) tarafından düzenlenen *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kural 9.2 Prosedürü Eğitimi*'ne Hafıza Merkezi'nden Özlem Zıngıl eğitmen olarak katıldı ve şu ana kadar yapılan Kural 9.2 bildirimlerine ilişkin

deneyim aktarımı yaptı, 27-28 Mayıs 2021.

Atölye: Civil Rights Defenders (CRD) tarafından İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı üyesi kurumlara yönelik olarak *AB Nezdinde Savunuculuk Faaliyetleri Atölyesi* başlığıyla düzenlenen atölyeye Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 1-2 Haziran 2021.

Panel: Global Initiative for Justice, Truth and Reconciliation tarafından *Advancing Memorialization and Education through Digital Archives in Post-Conflict Contexts* başlığıyla düzenlenen üç günlük atölye programına Hafıza Merkezi'nden Gamze Hızlı katıldı, 17 Haziran 2021.

Toplantı: AB TACSO Programı tarafından organize edilen *Genişleme Bölgesinde Sivil Toplum için AB Desteği Rehberleri (2021-2027) Türkiye Danışma kurulu toplantısına* Hafıza Merkezi'nden Olcay Özer katıldı, 1 Eylül 2021.

Seminer: Netherlands Helsinki Committee (NHC) ve European Implementation Network (EIN) tarafından *Structural Reform Processes to Improve Compliance with ECHR Standards in Turkey* başlığıyla düzenlenen seminere Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 29 Eylül 2021.

Atölye: 100sene100nesne girişiminin düzenlediği *Kayıplar, Yas ve Adalet Arayışının Nesnelere* başlıklı çevrimiçi atölyeye Hafıza Merkezi'nden Gülistan Zeren ve Kerem Çiftçiöğlü katıldı. 24 Eylül 2021.

Uluslararası toplantı: AB TACSO Programı tarafından Sırbistan'ın başkenti Belgrad'da düzenlenen *Community Resilience Forum*'a Hafıza Merkezi'nden Ece Koçak katıldı. Koçak, forumun "Importance of adopting Human Rights Based

Approach in building resilient communities - How to persist in activism in turbulent circumstances” başlıklı oturumunda Hafıza Merkezi’nin Türkiye sivil toplumunu desteklemek için yürüttüğü çalışmalarla ilişkin bir sunum yaptı, 20-21 Ekim 2021.

Atölye: Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nın düzenlediği *Krizi Birlikte Aşmak: Kısıtlıklar ve İmkanlar* başlıklı 3 gün süren atölye programına Hafıza Merkezi’nden Murat Çelikkan katıldı, 5-7 Kasım 2021.

Toplantı: Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)’in organize ettiği, Charities Aid Foundation America (CAF America) ile işbirliklerinin güçlendirmesi üzerine konuşulan toplantıya Olcay Özer katıldı, 9 Kasım 2021.

Toplantı: Alman Konsolosluğu’nun *Situation of the LGBTQI+ Community* başlığıyla düzenlediği etkinliğe Hafıza Merkezi’nden Hülya Kurt ve Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 11 Kasım 2021.

Uluslararası Toplantı:

Re:Constitution Programı kapsamında Slovenya’nın başkenti Ljubljana’da düzenlenen *Academic Freedom* başlıklı konferansa Hafıza Merkezi’nden Noémi Lévy-Aksu katıldı, 11-12 Kasım 2021.

Toplantı: İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı bileşenlerinin İstanbul’da gerçekleştirdiği toplantıya Hafıza Merkezi’nden Burcu Ballıktaş Bingöllü, Ece Koçak ve Emel Ataktürk Sevimli katıldı, 13 Kasım 2021.

Toplantı: İstanbul Planlama Ajansı’nın 2022-2023 stratejisinde sivil toplumun rolünün tartışıldığı toplantıya Hafıza Merkezi’nden Olcay Özer katıldı, 18 Kasım 2021.

Film gösterimi: Yapımını Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nın (TİHV) üstlendiği *İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar* adlı belgeselde yer alan

12 hak savunucusundan biri eş direktörümüz Murat Çelikkan’dı. Filmin galasına Hafıza Merkezi’den Murat Çelikkan ile birlikte Meltem Aslan ve Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 29 Kasım 2021.

Konferans: IISSM (Institut d’études de l’Islam et des sociétés du monde musulman) tarafından Paris’te düzenlenen konferans dizisi kapsamında Hafıza Merkezi’nden Noémi Lévy-Aksu, “Production et transmission de savoirs en dehors du cadre universitaire dans la Turquie d’aujourd’hui” başlıklı bir konuşma yaptı, 7 Aralık 2021.

Panel: Hafıza Merkezi Berlin, *Hak Savunmanın Toplumsal Cinsiyeti: Kimlikler, Hareketler Deneyimler* başlıklı bir panel düzenledi. Bu panelde Hafıza Merkezi Berlin’in “Başkasını Savunmak, Kendini Özgürleştirmek: Türkiye’deki Kadın Hak Savunucularının Deneyimleri” başlıklı projesi kapsamında yürüttüğü araştırma bulguları paylaşıldı. Panel konuşmacıları arasında Hafıza Merkezi’nden Gülistan Zeren, ve eski Hafıza Merkezi çalışanları Özlem Kaya ve Duru Yavan da yer aldı, 8-9 Aralık 2021.

Seminer: Hafıza Merkezi’nden Noémi Lévy-Aksu, Freiburg Üniversitesi’nin *GRK 2571 Empires: Dynamic Change, Temporality and Post-Imperial Orders* programı kapsamında “The Presence of the State in the Late Ottoman Cities: Beyond Symbols of Power” başlıklı bir seminer verdi, 9 Aralık 2021.

Panel: Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği’nin (MLSA) düzenlediği *Faili Meçhul IV: Cezasızlıkla Mücadele* başlıklı panelin moderatörlüğünü Hafıza Merkezi’nden Burcu Ballıktaş Bingöllü yaptı, 13 Aralık 2021.

Çalışma Grubu: Eş Direktörümüz Murat Çelikkan 2022 yılı boyunca New York Üniversitesi İnsan Hakları ve Küresel Adalet Merkezi’nin yürüttüğü *Prevention Project*’in aylık çalışma grubu toplantılarına katıldı. Prevention

Project, insan hakları mücadelesinin krizlere yanıt aramak kadar krizler olmadan önleyici yaklaşımlar geliştirmesini de hedefleyen bir çalışma grubu. Proje yöneticileri, İnsan hakları İhlallerine dair Gerçeğin, Adaletin, Tazminatın ve Tekrarlanmama Garantilerinin Teşviki Konusunda Görevli BM Özel Raportörü Pablo de Grief ve New York Üniversitesi hukuk profesörü Cesar Rodriguez-Garavito.

Webinar: Uluslararası Vicdan Mekanları Koalisyonu’nun (International Coalition of Sites of Conscience) yeni üyeleri için düzenlediği tanıtım webinarlarına katıldık. Hafıza Merkezi 2022 yılı başında koalisyonun üyesi olmuştu, 11-18 Ocak 2022.

Panel: Eş Direktörümüz Murat Çelikkan, Ölüye Saygı ve Adalet İnisyatifi’nin düzenlediği panelde son yıllarda mezarlıklara yönelik saldırıların artması ve açıkça sahiplenilmesi üzerinden insan haklarının ölüleri ne ölçüde kapsadığını tartıştı. Ölüye Saygı ve Adalet Panelleri’nin *Yas, Hafıza ve Politika* başlıklı altıncı oturumunda Murat Çelikkan, Gülsüm Elvan, Derya Aydın ve Aslı Zengin konuşmacı olarak yer aldı, 22 Ocak 2022.

Panel: ODTÜ Mezunlar Derneği ve Mülkiyeliler Birliği tarafından düzenlenen *Hrant’sız 15 Yıl: Buradayız Ahparig* başlıklı etkinliğe Hafıza Merkezi’nden Emel Ataktürk Sevimli konuk oldu, 22 Ocak 2022.

Radyo programı: Açık Radyo’da avukatlar Aynur Tuncel Yazgan ve Bahri Belen tarafından sunulan *Hukuk Güvenliği* programının zorla kaybetmelere ilişkin tarihsel arka plan ve zorla kaybetmelere karşı yerel ve uluslararası hukuki mücadele bağlamında problemlerin tartışıldığı yayınına Hafıza Merkezi’nden Emel Ataktürk Sevimli katıldı, 27 Ocak 2022.

Toplantı: bianet/IPS İletişim Vakfı tarafından yürütülen “DİRENÇ: Batı Balkanlar ve Türkiye’de Nefret

Propagandası ve Bilgi Kirliliğinin Önlenmesi, Medya Özgürlüğünün Yeniden Tesisi İçin Sivil Toplum Hareketi” projesi kapsamında sivil toplum örgütleriyle yapılan bilgilendirme ve yuvarlak masa toplantısına Hafıza Merkezi'nden Ece Koçak katıldı, 4 Şubat 2022.

Toplantı: Tahir Elçi İnsan Hakları Vakfı tarafından Tahir Elçi cinayeti davasında yaşanan son gelişmelere ilişkin İstanbul'da düzenlenen bilgilendirme toplantısına Hafıza Merkezi'nden Emel Ataktürk Sevimli, Murat Çelikkkan ve Özlem Zingil katıldı, 18 Şubat 2022.

Uluslararası toplantı: Rusya'da yabancı fon desteği alan ve politik faaliyet yürüten tüm sivil toplum kuruluşlarının kendilerini “yabancı ajan” olarak sisteme kaydetmesini öngören yeni yasa üzerine Right Livelihood Vakfı'nın düzenlediği çevrimiçi etkinliğe Hafıza Merkezi adına Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 3 Mart 2022.

Şenlik: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Hizmet Kulübü'nün kampüste düzenlediği STK Şenliği'ne Hafıza Merkezi'nden Ece Koçak katıldı. 11 sivil toplum kuruluşundan temsilcilerin katıldığı şenlikte Hafıza Merkezi'nin yürüttüğü hak odaklı çalışmalara ilişkin bir sunum yaptık, 20 Mart 2022.

Atölye: Uluslararası Vicdan Mekanları Koalisyonu (ICSC) tarafından düzenlenen *MENA Mapping* başlıklı çevrimiçi atölyeye Hafıza Merkezi'nden Gülistan Zeren, Veli Aksoy ve Noémi Lévy-Aksu katıldılar ve Hafıza Merkezi olarak ICSC'nin hafıza mekânları haritasına eklediği 8 mekânı sundular, 31 Mart 2022.

Etkinlik: VEKAM (Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi) tarafından çevrimiçi olarak düzenlenen *Yerel Bellek Sertifikası Eğitimi Kapanış Programı* etkinliğine Hafıza Merkezi'nden Gülistan Zeren katıldı, 5 Nisan 2022.

Panel: Eş Direktörümüz Murat Çelikkkan, Anadolu Kültür Genel Müdürü Asena Günel ile birlikte İstanbul İsvç Araştırma Enstitüsü'nün *Rememberings* projesi kapsamında düzenlenen “Ne Adil Ne De Yasal: Osman Kavala Davası” başlıklı çevrimiçi panelde Osman Kavala'nın dört yılı aşan tutukluluğunun Türkiye'deki sivil toplum çalışmaları için ne anlama geldiğini konuştu, 8 Nisan 2022.

Panel: İstanbul İsvç Araştırma Enstitüsü'nün *Rememberings* projesi kapsamında düzenlenen *Anteb'in Ermenileri* başlıklı kitap söyleşi, Hafıza ve Barış Çalışmaları Program Direktörümüz Noémi Lévy-Aksu ve *Armenians of Aintab* kitabının yazarı tarihçi Ümit Kurt ile Murat Devres moderatörlüğünde gerçekleşti, 15 Nisan 2022.

Uluslararası atölye: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi'nin (ODIHR) bir insan hakları oyunu geliştirmek amacıyla Lizbon'da düzenlediği *Starlight Stadium Game Design Workshop* başlıklı etkinliğe Hafıza Merkezi'nden Kerem Çiftçiöğlü katıldı, 26-30 Nisan 2022.

Webinar: Eş direktörümüz Murat Çelikkkan, insan hakları alanında yeni girişimleri ve örgütsel kapasiteleri harekete geçirmek ve dayanışmayı arttırmak amacıyla bir süredir devam eden *Strength and Solidarity in Human Rights* programı kapsamında, 2022 yılı boyunca eğitimlere katıldı ve sunumlar yaptı.

Atölye: İstanbul İsvç Araştırma Enstitüsü'nün *Rememberings* projesi kapsamında düzenlediği “Pluralism in the Present” başlıklı yazım atölyesine Hafıza Merkezi'nden Noémi Lévy-Aksu mentor olarak katıldı, 18 Mayıs 2022.

Atölye: Covid-19'un gösterdiği toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklere yönelik politika önerileri geliştirmeyi hedefleyen *RESponding to outbreakS through co-creaTive inclusive equality*

stRatEgies (RESISTIRE) projesinin Prag'da düzenlenen atölyesine Hafıza Merkezi'nden Murat Çelikkkan katıldı. 19-20 Mayıs 2022.

Eğitim: İnsan Hakları Derneği (İHD), Yurttaşlık Derneği ve EuroMed Rights ortaklığında yürütülen *Türkiye'de Temel Özgürlükler, İnsan Hakları Savunucuları ve Adil Yargılanma Hakkının Korunması Yoluyla Sivil Toplumun Desteklenmesi Projesi* kapsamında İzmir'de düzenlenen adil yargılanma standartları ve dava izleme pratiklerine ilişkin eğitim programına Hafıza Merkezi'nden Esra Kılıç katıldı, 28-29 Mayıs 2022.

TV yayını: Can TV'de yayınlanan *Gülseren Yoleri ile İnsan Hakları Gündemi* programına Hafıza Merkezi'nden Emel Ataktürk Sevimli katıldı, 31 Mayıs 2022.

Uluslararası atölye: Dejusticia'nın düzenlediği *Reimagine the Future We Want* başlıklı uluslararası çevrimiçi atölyenin 3 haftalık programına Hafıza Merkezi'nden Kerem Çiftçiöğlü katıldı, 2, 9 ve 16 Haziran 2022.

Forum: ETKİNİZ AB Programı tarafından düzenlenen uluslararası mekanizmalardan uzmanları, sivil toplum örgütü temsilcilerini ve donör kuruluşları bir araya getiren *Neyi İzlemiyoruz? – Kesişimsellik: İklim, Toplumsal Cinsiyet ve Yoksulluk* başlıklı foruma Hafıza Merkezi'nden Olcay Özer katıldı, 4-5 Haziran 2022.

Forum: Batı Balkanlar ve Türkiye bölgesinde sivil toplum gelişimi alanındaki sivil toplum temsilcilerini, kamu yetkililerini, AB temsilcilerini ve bağışçıları bir araya getiren ve paydaşların, sivil toplum kuruluşlarının desteklenmelerini, AB entegrasyon süreçlerinin tartışıldığı *EU WBT Civil Society Forum*'a Hafıza Merkezi'nden Olcay Özer katıldı, 7-9 Haziran 2022.

Basın açıklaması: İnsan Hakları Derneği (İHD), Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD), Hafıza Merkezi ve Özgürlük için Hukukçular Derneği

(ÖHD) olarak düzenlediğimiz ortak basın açıklamasında Musa Anter cinayetine ilişkin hakikatin zamanaşımı dolmadan ortaya çıkarılmasını talep ettik. Açıklamaya Hafıza Merkezi'nden Esra Kılıç katıldı, 20 Haziran 2022.

Uluslararası toplantı: École des hautes études en sciences sociales (EHESS) Paris'in Türkiye'den dokuz dayanışma akademisinden temsilcilerin katılımıyla düzenlediği *Türkiye'de Sosyal Bilimler ve Dayanışma Akademileri* başlıklı uluslararası konferansa Hafıza Merkezi'nden Noémi Lévy-Aksu konuşmacı olarak uzaktan katıldı, 27-28 Haziran 2022.

Eğitim: International Commission of Jurists (ICJ) tarafından düzenlenen *Effective Use of UN Human Rights Protection System by Lawyers in Turkey* başlıklı çevrimiçi eğitime Hafıza Merkezi'nden İdil Özcan katıldı, 30 Haziran 2022.

Festival: Hrant Dink Vakfı'nın düzenlediği *Bir Arada Yaşam Festivali*'nin çeşitli oturumlarında Hafıza Merkezi ekibi konuşmacı, moderatör ve sunucu gibi rollerde aktif olarak yer aldı. Hafıza Merkezi'nin de katkılarıyla düzenlenen festivalde iki gün boyunca Türkiye ve Türkiye dışından sivil alanda insan hakları, hafıza, iklim, nefret söylemi ve aktivizmde yeni yöntemler gibi çeşitli alanlarda çalışan uzmanları ve aktivistleri dinleme fırsatı bulduk, 2-3 Temmuz 2022.

Eğitim: Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından düzenlenen *İnsan Hakları Savunucuları İzleme ve Belgeleme Eğitici Eğitimi*'nin birinci oturumuna Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 2-3 Temmuz 2022.

Uluslararası toplantı: Uluslararası Vicdan Mekanları Koalisyonu'nun (ICSC) Ortadoğu ve Kuzey Afrika (MENA) Bölgesel Ağı, Hrant Dink Vakfı'nın ev sahipliğinde İstanbul'da bir araya geldi. Koalisyonun MENA bölgesinde faaliyet yürüten 17 üyesinden temsilcilerin bulunduğu

toplantıya Hafıza Merkezi'nden Ece Koçak ve Noémi Lévy-Aksu katıldı, 20-22 Temmuz 2022.

Forum: PEXforum 2022'nin Philanthropy Europe Association (Philea) ve TÜSEV işbirliği ve *(Eko) sistem Değişikliğini Hızlandırmak: Filantropide İş Birliğinin Dönüştürücü Gücünü Keşfetmek* temasıyla düzenlediği etkinliğe Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı. Bingöllü Avrupa genelinde filantropi altyapısı alanında çalışan 60'ın üstünde kurumdan, 100'den fazla uzman bir araya geldiği forumda Türkiye'de sivil alanın savunulması adına yürütülen çalışmaları anlattı, 25 Ağustos 2022.

Eğitim: Berlin merkezli sivil toplum kuruluşu Tactical Tech tarafından düzenlenen *How to Discover and Track Online Disinformation Networks* başlıklı çevrimiçi eğitime Hafıza Merkezi'nden Ece Koçak katıldı, 1-2 Eylül 2022.

Eğitim: Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından düzenlenen *İnsan Hakları Savunucuları İzleme ve Belgeleme Eğitici Eğitimi*'nin ikinci oturumuna Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 10-11 Eylül 2022.

Lansman: Tarihsel Adalet İçin Bellek Müzesi'nin Moda Sineması'nda düzenlenen lansman etkinliğine dijital müzenin hukuk danışmanlığını da üstlenen Emel Ataktürk Sevimli katıldı, 13 Eylül 2022.

Uluslararası atölye: Uluslararası Vicdan Mekanları Koalisyonu (ICSC) ve Friedrich Naumann Vakfı (FNF) işbirliği ile Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da düzenlenen *Intergenerational Dialogue Workshop* başlıklı atölyeye Hafıza Merkezi'nden Noémi Lévy-Aksu katıldı, 18-21 Eylül 2022.

Uluslararası toplantı: Olof Palme Uluslararası Merkezi'nin İstanbul'da düzenlediği *Ortadoğu ve Kuzey Afrika (MENA) Network* buluşmasına Hafıza Merkezi'nden Noémi Lévy-Aksu katıldı, 29 Eylül 2022.

Festival: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) tarafından Türkiye'nin sivil toplum aktörlerini bir araya getirmek üzere Ankara'da düzenlenen *Sivil Sesler Festivali*'ne Hafıza Merkezi'nden Balacan Ayar ve Olcay Özer katıldı, 30 Eylül - 1 Ekim 2022.

Toplantı: Romani Godi Derneği ve Civil Rights Defenders (CRD) işbirliği ile düzenlenen *Roman Hakları Hareketi ve Örgütlenmesi: Zorluklar ve Olanaklar* başlıklı toplantıya Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 7 Ekim 2022.

Konferans: Ölüye Saygı ve Adalet İnisyatifi'nin 6 oturumda 33 konuşmacının katılımıyla düzenlediği *Ölüye Saygı ve Adalet Konferansı*'na Hafıza Merkezi'nden Murat Çelikkın konuşmacı olarak katkı verdi. 8-9 Ekim 2022

Konferans: Civil Rights Defenders (CRD) tarafından İsveç'in başkenti Stockholm'de düzenlenen insan hakları konferansı *Defenders' Days*'e Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 10-14 Ekim 2022.

Atölye: Yaşama Dair Vakıf (YADA) tarafından sivil toplumun etki ve gücünü artıracak ortak ihtiyaç ve çözümlerin konuşulması için düzenlenen *Meydan: Katılımcı Demokrasi için Etkili Sivil Toplum* başlıklı atölye çalışmasına Hafıza Merkezi'nden Olcay Özer katıldı, 17 Ekim 2022.

Dayanışma dersleri: Eskişehir Okulu tarafından düzenlenen *Dayanışma Dersleri* kapsamında Ekim ve Kasım aylarında ekibimizden Noémi Lévy-Aksu, Özlem Zıngıl ve Veli Aksoy, sırasıyla "Bir Mücadele Alanı Olarak Hafıza Sahası," "Cezasızlıkla Mücadele ve Adalet Arayışı" ve "Çatışma Dönemlerinde Geçmişle Yüzleşme" başlıklı dersleri yürüttü. 17 Ekim, 31 Ekim ve 14 Kasım 2022.

Panel: Hafıza ve Barış Programı direktörümüz Noémi Lévy-Aksu, Ottoman Turkish Studies Association

(OTSA) tarafından düzenlenen *100 Years 100 Objects: An Alternative History of Turkey in the Centennial of the Republic* başlıklı panele konuşmacı olarak katıldı, 30 Ekim 2022.

Toplantı: 17 Mayıs Derneği tarafından Ankara'da düzenlenen *Nasıl Gidiyor Lubunya?* etkinliğinin "İnsan Hakları Örgütleri ile LGBTİ+'ların Durum Değerlendirmesi" başlıklı oturumuna Hafıza Merkezi'nden Balacan Ayar ve Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 30 Ekim 2022.

Toplantı: Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi (STÇM) tarafından yürütülen, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenen *Go For Youth Projesi* kapsamında gerçekleştirilen yuvarlak masa toplantısına Hafıza Merkezi'nden Balacan Ayar katıldı, 31 Ekim 2022.

Forum: Avrupa Konseyi tarafından her yıl Strasbourg'da gerçekleştirilen *Demokrasi için Dünya Forumu*'na [World Forum for Democracy] katıldık. "Demokrasi: Yeni bir Umud?" başlığı ile düzenlenen ve üç gün süren foruma Hafıza Merkezi'nden Meltem Aslan Çelikkan, Murat Çelikkan, Noémi Lévy-Aksu ve Özlem Zıngıl katıldı, 7-9 Kasım 2022.

Yuvarlak Masa: Heinrich Böll Stiftung ve Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'nin Berlin'de düzenlediği *Türkiye'de Hukukun Üstünlüğü* adlı yuvarlak masaya eş direktörümüz Murat Çelikkan katıldı, 10 Kasım 2022.

Forum: 2022 yılında altıncısı düzenlenen *Paris Barış Forumu*'na [Paris Peace Forum] Hafıza Merkezi'nden Noémi Lévy-Aksu katıldı. Lévy-Aksu, barış alanında çalışan farklı paydaşları kolektif eyleme geçmek ve beraber çözüm üretmek için bir araya getiren forum sırasında uluslararası kuruluşlarla görüşmeler yaptı ve panellere dinleyici olarak katıldı, 11-12 Kasım 2022.

Panel: Anadolu Kültür'ün kuruluşunun 20. yılı kapsamında düzenlenen söyleşi serisinin ilki olan *Adalet - Hafıza - Sanat: Toplumsal Barış İçin Geçmişle Yüzleşme* başlıklı etkinliğe Hafıza Merkezi Eş Direktörü Murat Çelikkan konuşmacı olarak katıldı. Asena Günel moderatörlüğünde gerçekleşen oturumda insan hakları aktivisti Zafer Kırac, İstanbul Bilgi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ferda Keskin, Bahçeşehir Üniversitesi İletişim ve Tasarımı Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Nora Tataryan bir araya geldi, 17 Kasım 2022.

Toplantı: Cinsiyet Eşitliği Politikaları Derneği ve Hafıza Merkezi Berlin tarafından düzenlenen *Hak Savunuculuğunu Toplumsal Cinsiyet İlişkileriyle Birlikte Tartışmak* başlıklı çevrimiçi toplantıya Hafıza Merkezi'nden Balacan Ayar, Burcu Ballıktaş Bingöllü ve Olcay Özer katıldı. Toplantıda sivil toplum ve hak savunuculuğu alanında kadın ve LGBTİ+ olmak ve alanın toplumsal cinsiyet açısından sorunlar tartışıldı, 19 Kasım 2022.

Konuşma: Hafıza Merkezi İletişim ve Kampanyalar Direktörü Kerem Çiftçiöğlü, *Creative Mornings* girişimi tarafından düzenlenen etkinlik serisi kapsamında Hakikat temalı bir konuşma gerçekleştirdi, 25 Kasım 2022.

Eğitim: European Implementation Network (EIN) ve Hollanda Helsinki Komitesi tarafından (NHC) düzenlenen *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının Türkiye'de Uygulanması* başlıklı eğitime Hafıza Merkezi'nden Özlem Zıngıl katıldı. Zıngıl, AİHM kararlarının uygulanmasına ilişkin deneyimlerine ve öğrenilen derslere ilişkin bir sunum yaptı, 3-4 Kasım 2022.

Uluslararası atölye: Uluslararası Vicdan Mekanları Koalisyonu (ICSC) tarafından çevrimiçi olarak düzenlenen *Correcting the Record Global Virtual Workshop* başlıklı çevrimiçi atölyeye Hafıza Merkezi'nden Ece Koçak

katıldı. Atölye sırasında resmi anlatıları dönüştürmek, daha çoğulcu kamusal anlatıları desteklemek ve topluluklarımız içindeki sistematik ayrımcılıklarla başa çıkmak için kurumların elinde bulunan stratejiler ve bilgi birikimlerini paylaşıldı, 29-30 Kasım 2022.

Panel: Uluslararası Vicdan Mekanları Koalisyonu (ICSC) tarafından düzenlenen *Mapping Commemorative Cultures, Best Practices and Lessons Learned* başlıklı çevrimiçi panele Hafıza Merkezi'nden Noémi Lévy-Aksu konuşmacı olarak katıldı ve Madımak katliamı hakkında bir sunum yaptı, 29-30 Kasım 2022.

Toplantı: AB TACSO 3 Programı tarafından Avrupa Komisyonu Komşuluk ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü (DG NEAR) adına Batı Balkanlar ve Türkiye için yürütülen yıllık Sivil Toplum Araştırması anket çalışmasının tamamlanmasının ardından sivil toplum örgütleri ve sivil toplum ağlarından detaylı bilgi almak ve belli konularda danışmak için düzenlenen odak grup toplantısına Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü katıldı, 1 Aralık 2022.

Atölye: Anadolu Kültür'ün *Hep Beraber Projesi* kapsamında Türkiye ve Almanya'dan kurumların birlikte seçtikleri temalarda, kapsayıcılık ve ayrımcılıkla mücadele teması altında ortak geliştirdikleri *Değişim İçin Oyna* adlı kutu oyunun kolaylaştırıcılığına ilişkin atölyeye Hafıza Merkezi'nden Balacan Ayar ve Esin Epli katıldı, 3-4 Aralık 2022.

Uluslararası atölye: AB TACSO 3 Programı tarafından alt hibe dağıtan kurumlar arasında kapasite gelişim desteklerinin tartışılması için organize edilen ve Batı Balkanlar ile Türkiye'den yaklaşık 30 kurumun davet edildiği *Kapasite Geliştirme Forumu*'na Hafıza Merkezi'nden Olcay Özer katıldı, 5-7 Aralık 2023.

Toplantı: Heinrich Böll Stiftung Türkiye Temsilciliği tarafından

yürütülen Agora Burs Programı bursiyerleri ile Hafıza Merkezi olarak KONDA işbirliği ile hazırladığımız *Gençlerin İnsan Hakları Algısı* başlıklı kamuoyu araştırmasının bulgularını konuştuk. Toplantıda Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü, araştırmanın bulgularına ilişkin bir sunum yaptı, 10 Aralık 2022.

Toplantı: Batman Barosu tarafından düzenlenen "90'lar Davaları Işığında Ağır İnsan Hakları İhlallerine İlişkin Davalarda Son Durum" konulu panelde Hafıza Merkezi'nden Emel Ataktürk Sevimli sunum yaptı, 11 Aralık 2022.

Çalıştay: ÜniKuir Derneği tarafından düzenlenen *Türkiye'de Üniversiteli ve Genç LGBTI+ İnsan Hakları*

Savunucularının Güçlendirilmesi Projesi Kapanış Çalıştayı nda Hafıza Merkezi'nden Burcu Ballıktaş Bingöllü KONDA işbirliğinde hazırladığımız *Gençlerin İnsan Hakları Algısı* başlıklı kamuoyu araştırmasının bulgularına ilişkin bir sunum yaptı, 17 Aralık 2022.

Toplantı: İnsan Hakları Derneği (İHD), Yurttaşlık Derneği ve EuroMed Rights ortaklığında yürütülen *Türkiye'de Temel Özgürlükler, İnsan Hakları Savunucuları ve Adil Yargılanma Hakkının Korunması Yoluyla Sivil Toplumun Desteklenmesi Projesi* kapsamında Ankara'da düzenlenen koordinasyon toplantısına Hafıza Merkezi'nden Esra Kılıç katıldı. Kılıç, Hafıza Merkezi'nin dava izleme metodolojisi ve ağır insan hakları

ihlallerine ilişkin davaların izlendiği dijital arşiv Faili Belli deneyimine ilişkin bir sunum yaptı, 17-18 Aralık 2022.

Panel: Program Direktörümüz Emel Ataktürk, Bahçeşehir Üniversitesi İnsan Hakları Kulübü tarafından düzenlenen *Geçiş Dönemi Adaleti* konulu etkinliğe konuşmacı olarak katıldı, 20 Aralık 2022.

Konferans: İnsan Hakları Okulu tarafından düzenlenen "Savaş ve İnsan Hakları" konferansının "İnsancıl Hukuk Üzerine" başlıklı oturumunun moderasyonunu Hafıza Merkezi'nden Emel Ataktürk Sevimli yürüttü, 27 Aralık 2022.

MALİ TABLOLAR

31.12.2021 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

HAKİKAT ADALET HAFIZA ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

Sayfa No : 1 / 1

AKTİF (VARLIKLAR)

PASİF (KAYNAKLAR)

AÇIKLAMA	CARI DÖNEM (2021)		AÇIKLAMA	CARI DÖNEM (2021)	
I - DÖNEN VARLIKLAR			I - KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A - Hazır Değerler		4.502.850,40	B - Ticari Borçlar		3.223,70
1 - Kasa	119,97		1 - Satıcılar	3.223,70	
3 - Bankalar	4.502.730,43		C - Diğer Borçlar		83.793,68
C - Ticari Alacaklar		537,00	4 - Personelle Borçlar	64.678,86	
5 - Verilen Depozito ve Teminatlar	537,00		5 - Diğer Çeşitli Borçlar	19.116,82	
D - Diğer Alacaklar			F - Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler		400.819,59
5 - Diğer Çeşitli Alacaklar			1 - Ödenecek Vergi ve Fonlar	243.836,00	
H - Diğer Dönen Varlıklar		20.000,00	2 - Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	156.983,59	
4 - Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar			4 - Ödenecek Diğer Yükümlülükler		
5 - İş Avansları	20.000,00		KISA VADELİ YABANCI KAY. TOPLAMI		487.836,97
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI		4.523.387,40	II - UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
II - DURAN VARLIKLAR			UZUN VADELİ YABANCI KAY. TOPLAMI		
D - Maddi Duran Varlıklar		65.020,01	III - ÖZKAYNAKLAR		
6 - Demirbaşlar	65.020,01		D - Geçmiş Yıllar Karları		12.118.234,70
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI		65.020,01	1 - Geçmiş Yıllar Karları	12.118.234,70	
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI		4.588.407,41	E - Geçmiş Yıllar Zararları (-)		(135.225,99)
III - NAZİM HESAPLAR			1 - Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(135.225,99)	
NAZİM HESAPLAR TOPLAMI			F - Dönem Net Karı (Zararı)		(7.882.438,27)
GENEL TOPLAM		4.588.407,41	1 - Dönem Net Karı		
			2 - Dönem Net Zararı	(7.882.438,27)	
			ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI		4.100.570,44
			PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI		4.588.407,41
			IV - NAZİM HESAPLAR		
			NAZİM HESAPLAR TOPLAMI		
			GENEL TOPLAM		4.588.407,41

(01.01.2022 - 31.12.2022 DÖNEMİ) AYRINTILI GELİR TABLOSU

HAKİKAT ADALET HAFIZA ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

Sayfa No : 1 / 1

AÇIKLAMA	CARI DÖNEM (2022)	
A - BRÜT SATIŞLAR		33.987.893,12
1 - Yurtiçi Satışlar		
3 - Diğer Gelirler	33.987.893,12	
B - SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		(16.391,49)
3 - Diğer İndirimler (-)	(16.391,49)	
C - NET SATIŞLAR		33.971.501,63
D - SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		(9.832.685,84)
3 - Satılan Hizmet Maliyeti (-)	(9.832.685,84)	
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		24.138.815,79
E - FAALİYET GİDERLERİ (-)		(4.552.170,61)
3 - Genel Yönetim Giderleri (-)	(4.552.170,61)	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		19.586.645,18
F - DİĞ. FAAL. OLAĞAN GELİR VE KARLAR		6.483.140,63
3 - Faiz Gelirleri	665.065,37	
7 - Kambiyo Karları	5.818.075,26	
G - DİĞ. FAAL. OLAĞAN GİDER VE ZAR. (-)		
4 - Kambiyo Zararları (-)		
H - FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		(5.309,76)
1 - Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(5.309,76)	
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		26.064.476,05
I - OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		0,02
2 - Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	0,02	
J - OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		(6.612,08)
3 - Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	(6.612,08)	
DÖNEM KARI VEYA ZARARI		26.057.863,99
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI		26.057.863,99

(01.01.2021 - 31.12.2021 DÖNEMİ) AYRINTILI GELİR TABLOSU

HAKİKAT ADALET HAFIZA ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

Sayfa No : 1 / 1

AÇIKLAMA	CARİ DÖNEM (2021)		
A - BRÜT SATIŞLAR		6.311.917,71	
1 - Yurtiçi Satışlar			
3 - Diğer Gelirler	6.311.917,71		
B - SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		(23.222,66)	
3 - Diğer İndirimler (-)	(23.222,66)		
C - NET SATIŞLAR			6.288.695,05
D - SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		(14.482.038,53)	
3 - Satılan Hizmet Maliyeti (-)	(14.482.038,53)		
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI			(8.193.343,48)
E - FAALİYET GİDERLERİ (-)		(1.814.309,19)	
3 - Genel Yönetim Giderleri (-)	(1.814.309,19)		
FAALİYET KARI VEYA ZARARI			(10.007.652,67)
F - DİĞ. FAAL. OLAĞAN GELİR VE KARLAR		2.384.711,56	
3 - Faiz Gelirleri			
7 - Kambiyo Karları	2.384.711,56		
G - DİĞ. FAAL. OLAĞAN GİDER VE ZAR. (-)		(254.066,07)	
4 - Kambiyo Zararları (-)	(254.066,07)		
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR			(7.877.007,18)
I - OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		2.206,66	
2 - Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	2.206,66		
J - OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		(7.637,75)	
3 - Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	(7.637,75)		
DÖNEM KARI VEYA ZARARI			(7.882.438,27)
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI			(7.882.438,27)

31.12.2022 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

HAKİKAT ADALET HAFIZA ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

Sayfa No : 1 / 1

AKTİF (VARLIKLAR)		CARİ DÖNEM (2022)		PASİF (KAYNAKLAR)	
AÇIKLAMA				AÇIKLAMA	CARİ DÖNEM (2022)
I - DÖNEM VARLIKLAR				I - KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
A - Hazır Değerler		30.633.116,17		B - Ticari Borçlar	9.936,65
1 - Kasa	1.270,58			1 - Satıcılar	9.936,65
3 - Bankalar	30.631.847,59			C - Diğer Borçlar	101.383,52
C - Ticari Alacaklar		537,00		4 - Personelle Borçlar	
5 - Verilen Depozito ve Teminatlar	537,00			5 - Diğer Çeşitli Borçlar	101.383,52
E - Stoklar		100.000,00		F - Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	528.920,58
7 - Verilen Sipariş Avansları	100.000,00			1 - Ödenecek Vergi ve Fonlar	258.581,28
H - Diğer Dönen Varlıklar				2 - Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	270.339,30
5 - İş Avansları				KISA VADELİ YABANCI KAY. TOPLAMI	640.240,75
DÖNEM VARLIKLAR TOPLAMI		30.733.655,17		II - UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
II - DURAN VARLIKLAR				UZUN VADELİ YABANCI KAY. TOPLAMI	
D - Maddi Duran Varlıklar		332.865,12		A - ÖZKAYNAKLAR	
6 - Demirbaşlar	332.865,12			A - Ödenmiş Sermaye	267.845,11
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI		332.865,12		1 - Sermaye	267.845,11
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI		31.066.520,29		D - Geçmiş Yıllar Karları	12.118.234,70
III - NAZİM HESAPLAR				1 - Geçmiş Yıllar Karları	12.118.234,70
NAZİM HESAPLAR TOPLAMI		31.066.520,29		E - Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(8.017.664,26)
GENEL TOPLAM		31.066.520,29		1 - Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(8.017.664,26)
				F - Dönem Net Karı (Zararı)	26.057.863,99
				1 - Dönem Net Karı	26.057.863,99
				2 - Dönem Net Zararı	
				ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	30.428.279,54
				PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	31.066.520,29
				IV - NAZİM HESAPLAR	
				NAZİM HESAPLAR TOPLAMI	
				GENEL TOPLAM	31.066.520,29

HAKİKAT ADALET HAFIZA MERKEZİ
TRUTH JUSTICE MEMORY CENTER

hakikatadalethafiza.org

@hakikatadalet

